

Állami Számvevőszék
Fejlesztési és Módszertani Intézet

**A BALATON RÉGIÓ TURISZTIKAI TÁRGYÚ TANULMÁNYAINAK
KÖLTSÉGEI, EZEK INDOKOLTSÁGA ÉS HASZNOSULÁSA
A RENDSZERVÁLTÁS ÓTA ELTELT 17 ESZTENDŐBEN**

Tanulmány

2008. január

Szerkesztette:

Dr. Báger Gusztáv
egyetemi tanár
az ÁSZ Fejlesztési és Módszertani Intézetének főigazgatója

Készítette:

Dr. Pulay Gyula
az ÁSZ Fejlesztési és Módszertani Intézetének főigazgató-helyettese és
Tököli László
az ÁSZ Fejlesztési és Módszertani Intézetének tudományos munkatársa

A kiadásért felel: Dr. Báger Gusztáv

A kézirat lezárva 2008. január 23.

© Állami Számvevőszék Fejlesztési és Módszertani Intézet

ISBN 978-963-06-2394-0

TARTALOM:

	Oldalszám:
BEVEZETÉS	5
I. ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK	7
II. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK	14
1. A MAGYAR TURIZMUS SZERVEZETI RENDSZERE	14
1.1 Az Országgyűlés	14
1.2 Az állami irányítás	14
1.3 Az ÖTM Turisztikai Szakállamtitkársága	15
1.4 Az Országos Idegenforgalmi Bizottság	16
1.5 A Regionális Idegenforgalmi Bizottságok	18
1.6 A Magyar Turizmus Zrt.	19
2. A BALATON RÉGIÓ INTÉZMÉNYRENDSZERE	20
2.1 Az intézményrendszer kialakulása	20
2.2 A Balatoni Tárcaközi Bizottság	22
2.3 A Balaton Fejlesztési Tanács	23
2.4 A Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht.	26
3. A BALATON RÉGIÓ TURIZMUSÁNAK ALAKULÁSA	27
3.1 A Balaton-parti szálláshelyek kapacitásának alakulása	27
3.2 A Balaton-parti kereskedelmi szálláshelyek forgalmának alakulása	28

3.3 A Balaton-parti magánszálláshelyek forgalmának alakulása	30
4. A BALATONNAL KAPCSOLATOS SZAKMAI TANULMÁNYOK	32
4.1 Turisztikai tárgyú tanulmányok	33
4.2 A turizmust is érintő tanulmányok, tervek, programok	34
4.3 A támogatások felhasználásának ellenőrzése	37
4.3.1 Az ellenőrzés szervezeti rendszere	38
4.3.2 Az ellenőrzés eljárási rendje	39
RÖVIDÍTÉSEK	42
MELLÉKLETEK:	
1. sz.: A Balaton Régióra vonatkozó turisztikai tárgyú tanulmányok	44
2. sz.: Nagyobb léptékű turisztikai tárgyú tanulmányok	46
3. sz.: Az FVM keret terhére készített fejlesztési programok	50
4. sz.: Az ÖTM keretből készített tanulmányok, programok	54
5. sz.: A PEA II. által támogatott projektek	62
6. sz.:Az Uniós projektfejlesztési keret felhasználása	66

BEVEZETÉS

Az Állami Számvevőszék 2007. évi ellenőrzési tervének a parlamenti frakciók által történő véleményezése során merült fel az igény, hogy az ÁSZ a tervezetben szereplőkön kívül készítsen egy helyzetfeltáró tanulmányt a következő témában:

„A Balaton Régió turisztikai tárgyú tanulmányainak költségei, ezek indokoltsága és hasznosulása a rendszerváltás óta eltelt 17 esztendőben.”

A feladat elvégzésére az ÁSZ Fejlesztési és Módszertani Intézet (a továbbiakban: ÁSZ FEMI) kapott megbízást. Ennek megfelelően a tanulmány elkészítését nem számvevőszéki ellenőrzés alapján, annak eredményeit felhasználva, hanem kutatóintézeti módszerek alkalmazásával terveztük. Az Országgyűlés Költségvetési és Számvevőszéki Bizottsága az ÁSZ ellenőrzési tervének megtárgyalásakor ezzel kapcsolatban nem tett észrevételt.

A vizsgálat lefolytatásához az alábbi *kutatási vázlatot* készítettük:

A megválaszolandó kérdések a következők voltak:

- Milyen kutatásokat végeztek, rendeltek meg és finanszíroztak a közpénzből gazdálkodó szervezetek a Balaton Régió turisztikai kérdéseikhez kapcsolódóan? Történt-e kísérlet a kutatások, illetve a kutatási eredmények hasznosításának koordinálására?

- Sor került-e a turisztikáért, illetve a Balaton Régió fejlesztésért felelős szervek (az illetékes minisztériumok, kormányhivatalok, a Balaton Fejlesztési Tanács, a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht.) által finanszírozott tanulmányok értékelésére, illetve hasznosításuk utóértékelésére?

- Készültek-e EU-s támogatással (előcsatlakozási alapok) tanulmányok a vizsgált témakörben? Hogyan történt ezek hasznosítása?

- Készültek-e a vizsgált témakörben tanulmányok a Magyar Tudományos Akadémia kutatóhálózatában? Megtörtént-e ezek hasznosulása?

- A tanulmányok közvetlen hasznosulása révén milyen tervek készültek és fejlesztések történtek a Balaton Régióban (infrastrukturális, környezetvédelmi stb.), illetve milyen fejlesztésekre nem került sor a tanulmányok által feltárt problémák következményeként?

- Hasznosultak-e közvetett módon a tanulmányok, illetve azok egyes megállapításai, javaslatai a ténylegesen megvalósult fejlesztések során?

A kutatás tervezett célja:

A kutatás eredményeként egy olyan tanulmány elkészítését terveztük, amely

- a rendelkezésre álló adatok alapján részletes és objektív választ ad a feltett kérdésekre, illetve, ha ez nem lehetséges, akkor

- bemutatja, hogy a kérdések megválaszolásának melyek a korlátjai.

A kutatás módszere:

- A Balaton Régió fejlesztését bemutató kiadványok, kormányzati, minisztériumi, önkormányzati előterjesztések, jelentések, illetve tudományos publikációk áttekintésével értékeltük a kialakult helyzetet.

- Áttekintettük az ÁSZ jelentéseknek a témához kapcsolódó megállapításait, javaslatait és azok hasznosulását.

- A szükséges dokumentumokat, információkat nem számvevőszéki ellenőrzés keretében szereztük be, hanem felkértük az érintett szervezeteket a fent felsorolt kérdések megválaszolására és a náluk fellelhető dokumentumok bemutatására.

Úgy ítéltük meg, hogy a feladat végrehajtásában (a vizsgálat jellegének a számvevőszéki ellenőrzésektől való, már említett eltérése miatt) alapvetően fontos a Balaton Régió fejlesztéséért felelős és e célra közpénzeket felhasználó szervezetek aktív részvétele, segítő együttműködése, adatszolgáltatása és tájékoztatása. Ennek érdekében azzal a kéréssel fordultunk az érintett szervezetek vezetőihez, hogy a szükséges információk átadásával segítsék az ÁSZ FEMI munkatársainak munkáját. Kértük továbbá, hogy a kapcsolattartásra egy-egy vezető munkatársat jelöljenek ki.

A Balaton Régió fejlesztéséért felelős és az erre a célra közpénzek felhasználásáról döntő szervezetek az évek során a közigazgatásban végbement átszervezések, a különböző feladat- és jogkör-átcsoportosítások következtében igen gyakran változtak. Abból a feltételezésből kiindulva, hogy a jelenleg illetékes szervezeteknél megtalálhatóak a jogelődök által a korábbi években készített dokumentumok is, és az ott dolgozó munkatársak rendelkeznek a számunkra szükséges információkkal, együttműködést kérő levelet küldtünk:

- a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszternek;
- az önkormányzati és területfejlesztési miniszternek és
- a Balaton Fejlesztési Tanács elnökének.

Mindhárom vezető kijelölte a kapcsolattartó vezető munkatársakat, akik készségesen álltak rendelkezésünkre, tájékoztatással és adatszolgáltatással segítették munkánkat.

Így az adatok a rendelkezésünkre álló, feldolgozott irodalomból és az érintett szervezetek adatszolgáltatása alapján kerültek a tanulmányba. Az elvégzett munka tehát *nem számvevőszéki ellenőrzés* volt és az elkészült tanulmány *nem számvevőszéki jelentés*.

I. ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK

1. A magyar turizmus *állami irányítása* a rendszerváltozás óta eltelt időben szinte áttekinthetetlenül sok változáson ment keresztül. Ez alatt az időszak alatt hét felsőszintű államigazgatási szerv (minisztérium, MeH) alárendeltségébe tartozott a turisztikai ágazat.

Jelenleg a magyar turizmus felső szintű irányítása az önkormányzati és területfejlesztési miniszter felelősségi körébe tartozik. A turizmus irányításával kapcsolatos szakmai feladatokat az *ÖTM Turisztikai Szakállamtitkársága* látja el.

A turizmusért felelős miniszter tanácsadó és döntés-előkészítő testületeként, valamint a turizmus állami irányítása és a civil szféra közötti egyeztető fórumként is funkcionál az *Országos Idegenforgalmi Tanács (OIT)*, amelynek tagjai a jelentősebb turisztikai szervezeteket, valamint a regionális idegenforgalmi bizottságokat képviselik.

A Kormány határozata alapján, az egyes régiók megyei önkormányzatai, gazdasági kamarái, valamint idegenforgalmi szakmai és érdekképviseleti szerveinek bevonásával létrejött *Regionális Idegenforgalmi Bizottságok (RIB)* az országos idegenforgalmi politika célkitűzéseire igazodva ellátják a területi idegenforgalmi feladatokat és segítik az önkormányzatok ilyen irányú tevékenységét.

A kormányzati irányítás bázisát, végrehajtó szervezetét az 1950 óta működő *Országos Idegenforgalmi Hivatal (OIH)* jelentette. Ennek a hivatalnak a különböző minisztériumok alárendeltségébe helyezése, megnevezésének, működési formájának és szervezeti felépítésének gyakori változtatása jellemezte az elmúlt tizenhét évet. 1996 óta ez a szervezet *Magyar Turizmus Zrt. (MT Zrt.)* néven működik, mint jelenleg az *Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium (ÖTM)* egyszemélyi tulajdonában lévő turisztikai marketing-szervezet. A magyarországi turisztikai marketingnek, az arculatépítésnek, az imázsjavításnak, valamint a turisztikai tájékoztatásnak ma is meghatározó szereplője az MT Zrt., amely *belföldi hálózata, külföldi képviseletei és Tourinform-hálózata* segítségével látja el feladatait.

A Balaton Régió Fejlesztési Stratégiája 2007 - 2013 anyag szerint is az újjászülető balatoni turizmus tartós sikerességében kiemelt jelentősége van Magyar Turizmus Zrt. által végzett marketingmunkának és az országimázs programban való szerepvállalásának.

A turizmus irányítását végző, igen nagy gyakorisággal változó elnevezésű és szervezeti felépítésű szerveknél dolgozó szakemberek több évtizedes tapasztalata, valamint a turisztikai szakma szinte teljes körű részvétele az illetékes bizottságokban a változásokkal járó átmeneti bizonytalanságok ellenére biztosítja a folyamatosságot és a megfelelő színvonalú szakmai tevékenységet.

2. A *Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (BKÜ)*, amely három megye és három tervezési-statisztikai régió részét képezi, kiemelt térségként egyedileg szabályozott tanácsával - a tervezési-statisztikai régiók mellett - egyedi jogállást képvisel. (A területfejlesztésről és területrendezésről szóló többször módosított 1996. évi XXI. törvény alapján.)

A kiemelt térség a parti területek tekintetében nem közigazgatási-szervezési egység, hanem közös területfejlesztési, idegenforgalmi, gazdaságfejlesztési és környezetvédelmi feladatok megoldásának a színtere, közös felelősség és érdekelttség alapján.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területét és településeit magában foglaló *Balaton Régió (BR) jelenlegi intézményrendszere* meglehetősen gyakori változtatások után a Balaton Fejlesztési Tanács 1997. évi, és a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht.(BIFÜ) 2000. évi létrehozásával alakult ki.

A *Balaton Fejlesztési Tanács (BFT)* önállóan dönt a - korábban a Miniszterelnöki Hivatal, az FVM, majd az Országos Területfejlesztési Hivatal (OTH), jelenleg pedig az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium által - hatáskörébe utalt pénzeszközök felhasználásáról. A BFT két- vagy többoldalú megállapodásokat köthet további központi ágazati, illetve regionális források bevonására a térség fejlesztési céljainak elérése érdekében. A rendelkezésre álló források döntő többségét pályázati úton használja fel, illetve ítéli oda. A bírálatok objektivitását biztosítja a BFT összetétele, amelyben képviselteti magát a kormány, a három régió, a három megye, három kistérség és a Balatoni Idegenforgalmi Bizottság.

Az intézményrendszer fontos szereplője a Balaton Fejlesztési Tanács által alapított *Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht.*, melynek rendeltetése a Balaton térségének fejlődését elősegítő, a BFT tevékenységéhez kapcsolódó szakmai operatív feladatok végzése.

A térség fejlesztésében komoly szerepet játszanak az *önkormányzati szövetségek* (pl. a Balaton Szövetség) és a *civil szervezetek* (pl. a Balatoni Civil Szerveződések Szövetsége vagy a Balatonparti Fürdőegyesületek Szövetsége) is.

A *Balaton Régió intézményrendszere* a Balaton Fejlesztési Tanács és a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht. létrejöttével *stabilizálódott és jól illeszkedik a térség sajátos helyzetéhez.*

3. A magyarországi turisztikai régiókat a 28/1998. (V. 13.) IKIM rendelet hozta létre azzal a céllal, hogy a turizmussal kapcsolatos regionális, területi feladatokat a turisztikai régiók keretében lássák el. A mai értelemben vett *Balaton Régió legfontosabb statisztikai mutatói ezért csak 1998-tól, azaz a turisztikai régiók létrehozásától állnak rendelkezésre.* Az eddig az időpontig készült statisztikák a jelenleginél kisebb területre vonatkoztak. A kétféle adatsor nem összevethető, általuk nem mutatható be a Balaton Régió turizmusának alakulása 1990-től napjainkig.

Ezt a problémát kiküszöbölendő, a Magyar Turizmus Zrt. kutatói összeállítottak egy olyan adatsort, amely alkalmas a hosszabb távon jelentkező tendenciák érzékeltetésére, és amely figyelembe veszi, hogy a Balaton-parthoz mint területi egységhez és statisztikai fogalomhoz tartozó települések köre változott a vizsgált tizenöt év során. Az adatsor a Balaton-part településeinek adatait tartalmazza, amely a különböző Balaton-definíciók legkisebb közös "magját" jelenti. Helyesen azt a megoldást választották, hogy az 1990-ben alkalmazott Balaton-part definíció szerinti településeket vonták be a megfigyelési körbe, azaz a 2001 és 2004 között publikált, Balaton-partra vonatkozó adatokból kivonták az újonnan bekerült településekre vonatkozó adatokat.

A turisztikai forgalmi statisztikai adatok alapján a Balaton Régió turizmusának alakulását az *alábbi folyamatok jellemezték* az rendszerváltás óta eltelt időben:

- A turizmus nemzetközi trendjéhez igazodva mind a kereskedelmi, mind pedig a magán szálláshelyek forgalmában *csökkent az átlagos tartózkodási idő*.

- A régió küldő piacainak jelentős mértékű átstrukturálódása következett be az elmúlt tizenöt évben: a belföldi turisták száma jelentősen nőtt, a külföldi turisták száma és aránya egyaránt csökkent.

Még *1998-ban* is a Balaton turisztikai régió *legfontosabb küldő piaca Németország volt*, a vendégéjszakák 48,9%-át adták a német vendégek. A belföldiek a második helyet foglalták el (30,2%), a harmadik helyen Ausztria (5,2%), a negyediken Hollandia (4,7%), az ötödiken pedig Dánia (1,8%) szerepelt.

Ezt követően *Németország piaci részesedése folyamatosan csökkent*, ezzel párhuzamosan Magyarországé növekedett és *2003-ra a belföldi turisták váltak a régió legjelentősebb csoportjává*: részesedésük (38,9%) kismértékben meghaladta a németekét (38,8%).

- *2005-ben a balatoni belföldi vendégéjszakák a teljes forgalom 46,0%-át tették ki*, a német vendégek pedig a vendégéjszakák 31,9%-át adták. A további országok sorrendjében is változás következett be: 2003-ban Dánia megelőzte Hollandiát.

- A térség turizmusának *szezonális jellege nem változott* olyan mértékben, mint az ország egészében, ez azonban döntő mértékben a régió földrajzi adottságainak logikus következménye.

- *A magán szálláshelyek iránti igény a belföldi vendégek körében egyre csökken*, míg a külföldi vendégek körében folyamatosan növekszik a vizsgált tizenöt év során.

- A keresletnek megfelelően a *szálláshely kínálat is átalakult*: a (magasabb kategóriájú és gyógy-, illetve wellness) szállodai, valamint panzió és üdülőház kapacitások bővülése mellett a kempingek és turistaszállók férőhelyeinek száma csökken.

4. A feladat értelmezése során gondot jelentett, hogy a Balaton Régióra vonatkozó írásos anyagok közül melyek kerüljenek vizsgálatunk körébe, ugyanis

- a tanulmány címe szerinti, kifejezetten csak a Balaton Régióra vonatkozó „turisztikai tárgyú” tanulmány viszonylag kevés van. Az ilyen jellegű kutatások *és tanulmányok jelentősebb része sokkal nagyobb léptékű*, az egész országra (benne természetesen a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetre is) vonatkozik. Túlságosan erőltetett lenne az ezekre fordított megbízási díjak valamilyen hányadát figyelembe venni, mint a „Balaton Régió turisztikai tárgyú tanulmányainak költségeit”;

- a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet fejlesztésére különböző forrásokból biztosított összegeket pedig olyan programok, tervek és tanulmányok készíttetésére fordították, amelyek *nem nevezhetők „turisztikai tárgyúnak”*, bár különböző mértékben ugyan, de *hatással vannak a balatoni turizmusra is*. Ugyanis egyrészt minden fejlesztési elképzelésnek figyelembe kellett és kell vennie a turizmusnak, mint fő gazdasági ágazatnak a

szempontjait, másrészt pedig minden, az infrastruktúrát és a környezetet érintő fejlesztés befolyásolja a turizmus alakulását is.

Úgy ítéltük meg, hogy a teljes kép kialakításához ezeknek a munkáknak az ismertetésére is szükség van, ezért *a jelen anyag tartalmazza a nem csupán a Balaton Régióra, hanem az egész országra vonatkozó „turisztikai tárgyú” tanulmányokat, valamint a nem csak turizmussal foglalkozó, de arra hatást gyakorló tanulmányokat, terveket, programokat is.*

Az anyag nem foglalkozik a Balaton Régió területfejlesztésére biztosított összegek nagyobb hányadát kitevő beruházási támogatások felhasználásával.

5. Munkánk során a másik problémát a tanulmányok „*hasznosulásának*” értelmezése jelentette. A magyarországi idegenforgalom (ezen belül a balatoni turizmus) alakulása és a turisztikai tárgyú tanulmányok megjelenése közötti *direkt összefüggés nem mutatható ki.* Bizonytalan eredménnyel járna például a turisztikai tárgyú tanulmányokra kifizetett megbízási díjak és a turisztikai ágazat bevétel-növekedése közötti közvetlen kapcsolat vizsgálata is.

A turisztikai tárgyú tanulmányok jobbára elméleti jellegű kutatási eredményeket tartalmaznak. *Hasznosulásként értelmeztük* a Turizmus Bulletinben és az interneten való közzétételt, a különböző prezentációkat, a turisztikai szolgáltatókkal történő megismertetésüket és a személyes hozzáférés lehetőségének a megteremtését is.

A rendszerváltozás óta – mint már említettük - a balatoni turizmus szerkezete jelentős változásokon ment át. *A hazai szociális jellegű üdültetés átalakult* egy, bár bizonyos részeiben támogatott, de mégis piaci elven működő, igényesebb turizmussá. Az Európában bekövetkezett politikai és gazdasági változások (elsősorban a német újraegyesítés) következtében *megváltozott a külföldi látogatók száma és összetétele.* Az egész világon érvényesülő trend szerint *csökken a vendégéjszakák fajlagos mennyisége.*

Ezekhez a változásokhoz a turisztikai szolgáltatóknak is alkalmazkodniuk kell, szolgáltatásaik jellegét és színvonalát a megváltozott igényekhez illeszkedve kell átalakítani.

A tanulmányok legfontosabb hasznosulása abban jelentkezett, hogy *a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban és szolgáltatásaikban felhasználhatták* a kutatások eredményeként született tanulmányok megállapításait és ezzel sikeresebben járulhattak hozzá a magyarországi (és ezen belül a balatoni) turizmus fejlődéséhez. Ez a hasznosulás *azonban számszerűen nem fejezhető ki.*

6. A Balatonnal, mint Magyarország legismertebb turisztikai célterületével kapcsolatos *ökológiai kutatások és fejlesztési törekvések* már igen korán, a XIX. században elkezdődtek, majd a múlt században jelentősen felgyorsultak és széleskörűekké váltak. Ez folytatódott a vizsgált időszakban is.

Ennek megfelelően a Balatonnak az elmúlt 17 évben óriási szakmai irodalma keletkezett, melynek döntő része az állami intézményekben (Miniszterelnöki Hivatal, az illetékes minisztériumok, a Balatoni Regionális Idegenforgalmi Bizottság, a Magyar Tudomá-

nyos Akadémia Limnológiai Kutató Intézete, a Magyar Állami Földtani Intézet, a Balatoni Fejlesztési Tanács, a vízügyi igazgatóságok, az egyetemek) megtalálható.

A vízügyi igazgatóságok, a Magyar Állami Földtani Intézet, a Veszprémi Egyetem, az MTA Balatoni Limnológiai Kutatóintézete, a Vituki Consult Rt. és egyéb kutatóhelyek által végzett ökológiai, és ezen belül elsősorban a vízminőségre vonatkozó kutatások eredményei- nek felhasználása vitathatatlanul hatással van a térség turizmusára.

Az említett intézetek kutatói a rendszerváltozás óta (és megelőzően is) évente nagyszámú publikációt jelentettek meg, kutatásaik megrendelői között megtaláljuk a térség fejlesztéséért valamilyen mértékben felelős központi államigazgatási szervezeteket és állami hivatalokat. *A megjelent tanulmányok, publikációk azonban semmiképpen nem nevezhetők turisztikai tárgyúnak*, ilyen jellegű vonatkozásaik is igen áttételesek, ezért nem készítettünk részletezést a szóba jöhető írásokról, de megemlítésüket szükségesnek láttuk.

A Balatonnal kapcsolatos turisztikai tárgyú, vagy a turisztikával valamilyen módon kapcsolatba hozható *tanulmányok, tervek, fejlesztési programok alapvetően két forráshoz köthetők:*

- a Magyar Turizmus Zrt.-hez, és
- a Balaton Fejlesztési Tanácshoz (Balatoni Integrációs Kht.-hez),

7. A vizsgálat tárgyát képező, egyértelműen „*turisztikai tárgyú*”-nak nevezhető *tanulmányok szinte kizárólag a Magyar Turizmus Zrt. megrendelésére készültek.* Ezek egy része kimondottan Balaton Kiemelt Üdülőkörzetre , más része viszont egész Magyarországra vonatkozik, beleértve természetesen a Balaton Régiót is.

A kifejezetten a Balaton Régióra vonatkozó 11 tanulmányért kifizetett megbízási díjak összege *39,2 millió Ft* volt.

A tanulmányok hasznosítása részint a megfogalmazott javaslat konkrét megvalósulásával (Balaton Turizmus Kártya), részint a fejlesztési koncepciókba és programokba való beépítéssel, részint pedig a turisztikai szolgáltató tevékenységben és a marketing munkában való felhasználással valósult meg. Olyan tanulmány is készült, amelynek ajánlásai nem valósultak meg és mivel az évek során aktualitását veszítette, át kellett dolgozni.

8. A Magyar Turizmus Zrt. megbízásából készült *tanulmányok nagyobb része egész Magyarországgal*, mint turisztikai célországgal, valamint a magyar lakosság utazási szokásaival *foglalkozik.*

Ilyen jellegű tanulmányok készíttetésére az előzőnél nagyságrenddel nagyobb összeget, *302,4 millióFt*-ot használt fel az MT Zrt.

Mivel a Balaton az egyik legfontosabb turisztikai célpont Magyarországon, természetesen ezekben az anyagokban is jelentős szerepe van a tónak és a térségnek, azonban *nem lehet meghatározni, hogy a tanulmányokért kifizetett megbízási díj mekkora hányada vonatkozik a Balaton Régióra.*

A tanulmányok hasznosulása a turisztikai szolgáltatók és a Magyar Turizmus Zrt. marketingmunkájában és a turisztikai tájékoztatásban valósult meg, az anyagok megjelentek a Turizmus Bulletinben és felkerültek az internetre, személyesen megtekinthetők a MT Zrt.-nél.

9. A Balaton térségének Magyarország turizmusában betöltött kiemelkedő szerepe minden időben igen nagy hatást gyakorolt a terület fejlesztésére vonatkozó különböző szintű tervekre és programokra. Egyrészt minden fejlesztési elképzelésnek figyelembe kellett és kell vennie a turizmusnak, mint fő gazdasági ágazatnak a szempontjait, másrészt *minden, az infrastruktúrát és a környezetet érintő fejlesztés valamilyen hatással van a turizmus alakulására.*

Ezért, bár nem tartoznak szorosan a vizsgálat címében megfogalmazott „turisztikai tárgyú” tanulmányok közé, a teljesség kedvéért – és egy esetleges későbbi vizsgálat kiindulási alapjaként – felvettük az anyagba a közpénzből finanszírozott, a Balaton Régió turizmusára jelentős hatást gyakorló, *a térség fejlesztésére vonatkozó tanulmányokat, terveket és programokat is.*

A BFT a különböző forrásokból rendelkezésére álló fejlesztési összegeket pályázat vagy egyedi döntések útján osztotta el a fejlesztési célokra vonatkozó tanulmányok, tervek és programok készítői között, az alábbiak szerint:

- *A Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium által biztosított keret terhére, 19 fejlesztési program kidolgoztatására 121 millió Ft-ot használt fel. Az elkészült programok a Balaton Régió 2002.-2006. időszakra szóló Stratégiai Programjában kerültek felhasználásra.*

- *Az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium keretéből 244 millió Ft-ot használt fel a BFT 41 db. különböző fejlesztési célokat szolgáló tanulmány és program finanszírozására. A támogatott tanulmányok és programok elkészültek, azok dokumentálása megtalálható a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Kht.-nél.*

- *Az Európa Pályázat Előkészítő Alap második lépcsője (PEA II.) fejlesztési keretéből a régió önkormányzatai pályázaton 88,7 millió Ft támogatást nyertek el, amelyet gyakorlatilag teljes egészében felhasználtak. A támogatási összegekből elkészültek a fejlesztéshez szükséges tervek és tanulmányok, jelenleg a fejlesztés megvalósításához szükséges források megszerzésén munkálkodnak a nyertes pályázók.*

- *Az Uniós projektfejlesztési keretből 80 millió Ft állt a Balaton Fejlesztési Tanács rendelkezésére. Ebből eddig a BFT 56,6 Ft-ot használt fel olyan tanulmánytervek és fejlesztési tervek támogatására, amelyek mindegyike valamilyen mértékben érinti a turisztikai szolgáltatásokat segítő infrastruktúra területét. A projektek megvalósítása folyamatban van.*

Turizmust is érintő tanulmányokra, programokra és tervekre a BFT *mindösszesen 459,3 millió Ft-ot* használt fel.

10. A Balaton Fejlesztési Tanács a támogatásokat biztosító minisztériumokkal kötött megállapodás alapján ellátja a meghirdetett pályázati-rendszer kezelését, a rendelkezésére

álló forrás terhére fejlesztési programokat, terveket, tanulmányokat készített, pályázatokat hirdet meg.

A pályázatok lebonyolításának rendjét a BFT elnöke által jóváhagyott *Pályáztatási Szabályzat* határozza meg. Ez a dokumentum tartalmazza a pályázatokkal kapcsolatos összes tevékenységet a kiírás előkészítésétől a szerződéstől eltérő felhasználás szankcionálásáig, valamint az egyes feladatok végrehajtásáért felelős szervezeteket vagy személyeket.

A pályázatokon elnyert vagy egyedi döntések révén megkapott támogatások felhasználásának ellenőrzésére vonatkozó szabályokat a BFT *Ellenőrzési Szabályzata* írja elő. Ez a szabályzat meghatározza az ellenőrzési tevékenység szervezeti felépítését, az ellenőrzések fajtáit, az ellenőrzések eljárási rendjét és az ellenőrzések során készítendő iratok mintáit.

Az ellenőrzési feladat eljárási rendjét az alábbiak határozzák meg:

- a vonatkozó pályázati felhívások,
- a támogatások felhasználási szabályait rögzítő jogszabályok,
- a 217/1998. (XII.30.) Kormányrendelet az államháztartás működési rendjéről,
- a MeH valamint a minisztériumok és a Balaton Fejlesztési Tanács között, a támogatási keretek felhasználása tárgyában létrejött megállapodás.

2003-ban és 2004-ben a *Nemzeti Területfejlesztési Hivatal (NTH)*, illetve jogutódja a *Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal (MTRFH)* tartott átfogó ellenőrzést a BFT-nél és munkaszervezeténél. Ezek helyszíni ellenőrzések voltak.

Ezen kívül egy alkalommal 2005-ben az *ÁSZ* által végzett, a „Területfejlesztési fejezet működésének ellenőrzése” alkalmával került sor e terület vizsgálatára. Az ellenőrzés kérdőívek kitöltésének módszerével történt, helyszíni ellenőrzés nem volt.

A Kormányzati Ellenőrzési Hivatal részéről *ellenőrzés nem történt*.

II. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK

1. A MAGYAR TURIZMUS SZERVEZETI RENDSZERE

A vizsgálat elvégzéséhez elengedhetetlenül szükségesnek láttuk a magyar turizmus igen gyakran változó szervezeti rendszerének áttekintését.

A turizmus irányítását a világ sok országában nemzeti, regionális és helyi szinten tevékenykedő, egymást kölcsönösen kiegészítő szervezetek végzik. Így történik ez Magyarországon is, hiszen a turizmus irányítása az Országgyűléstől a települési önkormányzatokig számos szervezet feladatai között szerepel.

1.1 Az Országgyűlés

Az Országgyűlés törvényalkotó tevékenysége a turizmus fejlődése és a turisztikai ágazat vállalkozásainak működése szempontjából egyaránt kiemelkedő jelentőségű. Az ágazat működésének feltételrendszerét meghatározó törvényeket az Országgyűlés alkotja meg. Magyarországon a turizmus gazdasági alapjait – például az idegenforgalmi adóra vagy a turizmus költségvetési támogatására vonatkozóan – törvény teremti meg. A turizmus szempontjából fontos egyes jogintézmények működtetéséhez szükséges feltételeket is törvény határozza meg (például az üdülési csekkrendszer működése).

1998 nyara óta a parlamentben már nem albizottságként, hanem önállóan, állandó bizottságként működik a turizmus elvi kérdéseivel foglalkozó illetékes országgyűlési szervezet, melynek elnevezése 2006 nyaráig az *Országgyűlés Idegenforgalmi Bizottsága* volt. A 2006-os választások után a turizmus kérdéseiben illetékes bizottság az *Országgyűlés Sport- és Turisztikai Bizottsága* nevet kapta.

A Bizottság kiemelten fontos feladatai közé tartozik a turisztikai vonatkozású törvények, határozati javaslatok kezdeményezése, figyelemmel kísérése és a turisztikai szempontok érvényesítése a jogalkotásban. A hatáskörébe tartozó törvények végrehajtásán kívül ezek társadalmi és gazdasági hatásait is figyelemmel kíséri.

A Bizottság feladata a turizmus állami irányításának felügyelete és ellenőrzése is. Szerepe jelentős, bármely idegenforgalmi témát megvitathat és kezdeményezheti a szükséges intézkedések megtételét.

1.2 Az állami irányítás

A magyar turizmus állami irányítása a rendszerváltás óta szinte áttekinthetetlenül sok változáson ment keresztül. A kormányzati irányítás bázisát, végrehajtó szervezetét az 1950 óta működő *Országos Idegenforgalmi Hivatal (OIH)* jelentette. Ennek a hivatalnak a kü-

lönböző minisztériumok alárendeltségébe helyezése, megnevezésének, működési formájának és szervezeti felépítésének gyakori változtatása jellemezte az elmúlt tizenhét évet.

Az állami irányítás változásának fontosabb állomásai az alábbiak:

- *Ipari és Kereskedelmi Minisztérium 1990 – 1996* (Az Országos Idegenforgalmi Hivatal jogutódjaként 1994-ben létrehozták a Magyar Turisztikai Szolgálatot.)

- *Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium 1996 - 1998* (A Magyar Turisztikai Szolgálatból 1996-ban megalakították a Magyar Turizmus Rt.-t.)

- *Gazdasági Minisztérium 1998 - 2002* (Az 1998-ban létrehozott GM szervezetébe tartozó turisztikai helyettes államtitkár szakmai irányítása alá került a magyar turizmus.)

- *Miniszterelnöki Hivatal 2002 - 2003* (2002-től a MeH politikai államtitkára és apparátusa a Turisztikai Hivatal irányításával működött a magyar turizmus.)

- *Gazdasági és Közlekedési Minisztérium 2003 - 2005* (A turizmus irányítása visszakerült a GKM-be, 2003-tól a politikai államtitkár és a Turisztikai Hivatal a gazdasági és közlekedési miniszter alárendeltségében működött.)

- *Miniszterelnöki Hivatal 2005 - 2006* (A turizmus irányítása a regionális fejlesztésért és felzárkóztatásért felelős tárca nélküli miniszter hatáskörébe került, megalakult a felügyelete alatt működő Magyar Turisztikai Hivatal, mint országos hatáskörű államigazgatási szervezet.)

- *Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium 2006 –* (A miniszterelnök által 2006 júliusában kinevezett turisztikai szakállamtitkár az ÖTM szervezetén belül az önkormányzati és területfejlesztési miniszter irányítása alá tartozik. A Turisztikai Szakállamtitkárság állományát a megszüntetett Magyar Turisztikai Hivatal munkatársai alkotják.)

1.3 Az ÖTM Turisztikai Szakállamtitkársága

A turisztikai szakállamtitkár a miniszter részére javaslatot tesz a turizmus rövid-, közép- és hosszú távú céljainak kialakítására, kidolgozza a turizmuspolitika koncepcióját, valamint ennek részeként a fejlesztési- és marketingkoncepciót. Koordinálja a - Kormány által is elfogadott - Nemzeti turizmusfejlesztési stratégia megvalósítását, amely az Európai Unió tervezési időszakához illeszkedve a 2005-től 2013-ig tartó időszakra fogalmazza meg a turizmusfejlesztési fő feladatokat. Közreműködik a Magyar Turizmus Zrt.-re vonatkozó tulajdonosi jogok gyakorlásában, továbbá szakmai feladatkörében a társaság marketingtevékenységének miniszteri irányításában. Kialakítja és működteti a turizmus kormányzati irányítási és intézményrendszerét – ideértve a regionális idegenforgalmi bizottságokat és az Országos Idegenforgalmi Bizottságot – és biztosítja az ehhez szükséges szabályozási és egyéb feltételeket.

A hazai támogatási rendszer működtetése mellett közreműködik az Európai Unió turizmust érintő támogatási programjainak kidolgozásában.

Felülvizsgálja a turizmusra vonatkozó hatályos joganyagot, különösen a jogharmonizáció, továbbá a turisztikai vállalkozások versenyhelyzetének erősítése érdekében.

Tevékenységében együttműködik a közigazgatási szervekkel, az oktatási intézményekkel és a civil szervezetekkel. Kapcsolatot tart fenn az Európai Unió turizmusért felelős szervezeteivel és a nemzetközi turisztikai szervezetekkel.

A fenti feladatok ellátásában a turisztikai szakállamtitkár szakmai munkáját az alárendeltségében működő *Turisztikai Főosztály* segíti.

1.4 Az Országos Idegenforgalmi Bizottság

Az Országos Idegenforgalmi Bizottságot (OIB) 1996. február 1-jén hozta létre az ipari és kereskedelmi miniszter. A Bizottság a turizmus irányításáért felelős miniszter (akkor az ipari és kereskedelmi miniszter) tanácsadó és döntés-előkészítő testületként működött, egyben a turizmus állami irányítása és a turizmus civil szférája közötti egyeztető fórumként is funkcionált. Jelenleg is ezt a szerepet tölti be az önkormányzati és területfejlesztési miniszter mellett, tagjai a jelentősebb turisztikai szervezeteket, valamint a regionális idegenforgalmi bizottságokat képviselik.

Az OIB részt vesz a turizmus fejlesztési stratégiájának elveiről szóló döntések előkészítésében.

Javaslatot tesz a turizmus irányítási és szervezeti rendszerének korszerűsítésére, a turizmus nemzetközi kapcsolatrendszerének fejlesztésével kapcsolatos stratégia kialakítására, valamint szakmai kitüntetések adományozására.

Véleményezi a Turisztikai Célelőirányzat fő felhasználási irányait, elveit, a pályázati célokat és a hozzárendelt eszközöket, a Magyar Turizmus Zrt. és a turisztikai régiók marketingstratégiáját, a fejlesztési stratégia elveivel kapcsolatos előterjesztéseket, a turizmus-sal kapcsolatos közgazdasági és jogi szabályozást és a feltételrendszer kialakítását.

Figyelemmel kíséri és értékeli a belföldi és nemzetközi turizmus fejlődését, a lakosság turisztikai igényeinek alakulását, a turizmussal kapcsolatos kutatómunka és a szakemberképzés helyzetét, a turizmus társadalompolitikai hatásait és nemzetközi kapcsolatrendszerének fejlődését, valamint a turizmust érintő egyéb időszerű kérdéseket.

Felkérésre tagot delegál a központi pályázatok bíráló bizottságaiba, kapcsolatot tart a turisztikai szakma érdekképviseleti szerveivel, valamint a regionális idegenforgalmi bizottságokkal.

Az OIB elnökét és tagjait a miniszter kéri fel és menti fel. A felkérés személyre és határozatlan időre szól.

Az OIB elnökön kívül jelenleg az alábbi szervezetek képviselői vesznek részt szavazati joggal a Bizottság munkájában:

Balaton Regionális Idegenforgalmi Bizottság
Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége
Magyar Kempingek Szakmai Szövetsége

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
Magyar Szállodaszövetség
Magyar Turisztikai Egyesület
Magyar Utazásszervezők és Utazásközvetítők Szövetsége
Magyar Vendéglátó Szövetség
Magyar Vendéglátók Ipartestülete
Magyarországi Ifjúsági Szállások Szövetsége
Tourinform Szövetség
Turisztikai Régiók Egyeztető Tanácsa
Vendéglátó és Idegenforgalmi Munkaadók Országos Szövetsége
Vendéglátó és Idegenforgalmi Szakszervezet

Tanácskozási joggal vehetnek részt:

Idegenforgalmi Koordinációs Testület
IHSZ Megyék Idegenforgalmi Szövetsége Egyesület
Magyar Egészségturizmus Marketing Egyesület
Magyar Fürdőszövetség
Magyar Nemzeti Gasztronómiai Szövetség
Magyarországi Idegenvezetők Szövetsége
Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége
Turisztikai Tanácsadók Szövetsége

Állandó meghívott tagok:

Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium turisztikai szakállamtitkára
Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium főosztályvezetője
Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium főosztályvezető-helyettese
Központi Statisztikai Hivatal Szolgáltatástatistikai Főosztályának vezetője
Magyar Turizmus Zrt. igazgatóságának elnöke
Magyar Turizmus Zrt. vezérigazgatója
Országos Idegenforgalmi Bizottság titkára

A fenti felsorolásból is látható, hogy az OIB összetételénél fogva képviseli a turisztikai szakma szinte minden területét, így a napirendjére kerülő témák is rendkívül széleskörűek, illeszkednek a turizmus aktuális kérdéseire. Az átfogó és előremutató témák sorában kiemelt szerepe van a Nemzeti turizmusfejlesztési stratégiának, a Turizmus törvény előkészítésének és a Magyar Turizmus Minőségi Díjnak.

A Bizottság javaslatai közvetlenül az önkormányzati és területfejlesztési miniszter elé kerülnek, akinek munkáját hivatottak segíteni. Ez lerövidíti a piaci szereplők és az állami döntéshozók közötti kommunikációs utat, rávilágít látens témákra és feladatokra, egyben javaslatokat téve a megoldásra. Az OIB összetétele garantálja a sokoldalú megközelítést, és a magas szintű szakmai tudást.

1.5 A Regionális Idegenforgalmi Bizottságok

1998-ban a Kormány határozatot hozott az idegenforgalom területi irányításának korszerűsítéséről. A 1007/1998.(I. 23.) számú határozatában előírta, hogy az ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi miniszter az idegenforgalom állami feladatainak koordinálása és az önkormányzati feladatok végrehajtásának segítése érdekében kezdeményezze az ország egész területét lefedő *regionális idegenforgalmi bizottságok (RIB-ek)* létrehozását az egyes régiók érintett megyei önkormányzatai, gazdasági kamarái, valamint idegenforgalmi szakmai és érdekképviseleti szervezetei bevonásával. A kormányhatározat szerint a Regionális Idegenforgalmi Bizottságoknak olyan szakmai részvételre alapozott regionális idegenforgalmi koordinációs szervezeteknek kell lenniük, amelyek az országos idegenforgalmi politika célkitűzéseire igazodva ellátják a területi idegenforgalmi állami feladatokat és segítik az önkormányzatok ilyen irányú tevékenységét.

A Kormány a RIB-ek megalakulásával egyidejűleg megszüntette a területi idegenforgalmi feladatokat korábban ellátó öt Idegenforgalmi Intézőbizottságot (Balatoni, Duna-kanyari, Mátra-bükki, Sopron-közeghegyaljai és Közép-tiszavidéki). A Kormány hozzájárult ahhoz, hogy az ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi miniszter a költségvetési intézményként működő öt Idegenforgalmi Intézőbizottsági Titkárság jogutódlással történő átalakításával és három új szervezet megalakításával létrehozza az ország egész területét lefedő nyolc *Regionális Idegenforgalmi Bizottságot*.

A Kormány határozata alapján az ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi miniszter kiadta a 28/1998. (V.13.) számú rendeletét. E szerint az idegenforgalommal kapcsolatos regionális, területi feladatokat az idegenforgalmi régiók keretében kell ellátni. A rendelet melléklete nyolc régiót jelöl meg, amely szám később a 4/2000. (II.2.) GM rendelet alapján kilencre változott. Jelenleg is az akkor meghatározott alábbi kilenc turisztikai régió és az e területeken működő kilenc Regionális Idegenforgalmi Bizottság található az országban:

- Nyugat-dunántúli régió
- Közép-dunántúli régió
- *Balatoni régió*
- Dél-dunántúli régió
- Budapest-közép-dunavidéki régió
- Észak-magyarországi régió
- Észak-alföldi régió
- Tisza-tavi régió
- Dél-alföldi régió

A RIB szakmai részvételre alapozott regionális idegenforgalmi szervezet, amely 9-13 tagból áll, szakmai felügyeletét az illetékes (jelenleg az önkormányzati és területfejlesztési) miniszter látja el. A RIB elnökét és tagjait a miniszter kéri fel és menti fel. A RIB a feladatait a munkaszervezete (titkársága) útján látja el, melyek a volt intéző bizottságok vagyonnának rendelkezésre bocsátásával létrejött önálló költségvetési intézmények.

1.6 A Magyar Turizmus Zrt.

A Magyar Turizmus Zrt. az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium egy-személyi tulajdonában lévő nemzeti turisztikai marketingszervezet. A társaság elődjét 1994.-ben Magyar Turisztikai Szolgálat néven hozták létre az Országos Idegenforgalmi Hivatal jogutódjaként, majd 1996.-ban ez a szervezet részvénytársasággá alakult a jelenlegi nevéen.

A Magyar Turizmus Zrt. tevékenységének célja, hogy hozzájáruljon a hazai turisztikai kínálat piacra viteléhez, és ez által elősegítse a Magyarországon realizálódó belföldi és nemzetközi turizusból származó bevételek növelését. Ezzel támogatja a magyar gazdaságban újabb munkahelyek létrehozását és fenntartását, hozzájárul a magyar GDP kiegyensúlyozott növekedéséhez és pozitívan befolyásolja az ország fizetési mérlegét.

A fenti célok megvalósítása érdekében a Magyar Turizmus Zrt. az alábbi fő feladatokat végzi:

- Magyarország, mint turisztikai desztináció arculatépítése, imázsának javítása, ismertségének növelése belföldön és külföldön.
- A magyar turisztikai kínálat piacra juttatásának segítése verseny-semleges módon belföldön és külföldön.
- A regionális együttműködések támogatása a turizmusmarketing területén.
- Promóciós és PR-tevékenység folytatása belföldön és külföldön.
- Turisztikai információ biztosítása a belföldi és a Magyarországon tartózkodó külföldi turisták, a potenciális utazók, a döntéshozók és a turisztikai szakma számára.

A Magyar Turizmus Zrt. feladatait a központi egységeken kívül belföldi hálózata, külföldi képviselői és a Tourinform-hálózat segítségével valósítja meg.

Belföldi hálózatán keresztül jelen van mind a kilenc turisztikai régióban. A Tiszai és a Balatoni Régióban *Regionális Turisztikai Projekt Irodát (RTPI)*, a többi hét régióban pedig *Regionális Marketing Igazgatóságot (RMI)* működtet a Zrt.

A *regionális irodák* fő feladata a régiók identitásnövelése, a vidék felzárkóztatása és ismertté tétele, a régiós szolgáltatók minőségi turisztikai termékek kialakítására és szinten tartására való ösztönzése. A belföldi keresletélénkítés érdekében elsődleges feladat a szolgáltatók verseny-semleges piacra juttatása és piacon tartása. Az RMI-k és RTPI-k ennek érdekében a régió marketingtervében foglaltaknak megfelelően kapcsolatot tartanak a helyi turisztikai szolgáltatókkal és regionális szervezetekkel, részt vesznek a termékfejlesztésben, a kiadványok elkészítésében, képviselik a régiót, illetve annak szolgáltatóit a belföldi és külföldi turisztikai kiállításokon, valamint közreműködnek a regionális pályázatok kezelésében és elbírálásában.

A turisztikai tájékoztatás legfontosabb szervezete Magyarországon a *Tourinform-hálózat*, ahol a belföldi és külföldi érdeklődők egyaránt naprakész információt kapnak az

ország kínálatáról, a turisztikai szolgáltatókról, valamint az aktuális rendezvényekről. Az országos Tourinform-hálózat szakmai felügyeletét a Magyar Turizmus Zrt. látja el, az irodákat jellemzően a települési önkormányzatok üzemeltetik.

A Magyar Turizmus Zrt. húsz országban *huszonkét külképviseletet* működtet, egy országban pedig a nagyközönség professzionális kiszolgálása érdekében *információs irodát* tart fenn. A külképviseletek feladata Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertségének növelése, imázsának javítása legfontosabb és dinamikusán fejlődő küldő piacain. Ennek érdekében a külképviseletek piac-specifikus kiadványokat készítenek, illetve terjesztenek, kiállításokon, vásárokon vesznek részt, hirdetésekkel jelentetnek meg. Honlapjainkon széleskörű információkkal segítik a magyarországi utazást tervezőket, illetve a magyarországi utazásokat programozó szolgáltatókat. Folyamatos kapcsolatot tartanak fenn a helyi média és a turisztikai szakma képviselőivel, tanulmányutakat és sajtótájékoztatókat szerveznek.

2. A BALATON RÉGIÓ INTÉZMÉNYRENDSZERE

2.1 Az intézményrendszer kialakulása

A Balaton Régió a kilenc turisztikai régió egyike, és *Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (BKÜ)* területét és településeit foglalja magában.

A tó 600 km²-nyi felszínével együtt 3780 km² területű Balaton Kiemelt Üdülőkörzet három megye (Somogy, Veszprém és Zala), valamint három tervezési-statisztikai régió (Dél-, Közép- és Nyugat Dunántúl) részét képezi. Települései 14 statisztikai kistérséghez tartoznak, ezek közül csak négy olyan van, amelynek teljes területe a BKÜ-höz tartozik

A BKÜ-t 164 település alkotja, amelyek közül 16 városi ranggal rendelkezik. A térségnek több mint 253 ezer lakosa és legalább ennyi az üdülőtulajdonosok száma. Az ország megtermelt GDP-jének 2,49%-a keletkezik a régióban, ami egy lakosra vetítve az országos átlagnak felel meg.

A régiónak 2000-től önálló, törvény által megerősített területrendezési terve és szabályzata van, amely a köztudatban mint „*Balaton Törvény*” vált ismertté.

A régióban 41 közvetlen partközeli és 123 közvetlen vízparttal nem rendelkező háttértelepülés található.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet kiemelt térségként egyedileg szabályozott tanácsával a tervezési-statisztikai régiók mellett egyedi jogállást képvisel. A kiemelt térség – mint összekötő elem – a parti térségek tekintetében nem közigazgatás-szervezési egység, hanem közös területfejlesztési, idegenforgalmi, gazdaságfejlesztési és környezetvédelmi feladatok megoldásának színtere, azonos felelősség és érdekeltég alapján. Ennek a státuszának az erősítése és megfelelő tartalommal való megtöltése az intézményrendszer alapvető feladata.

Közép-Európa legnagyobb tavának a Balatonnak és környékének kiváló adottságai már az elmúlt századokban is igen nagy vonzerőt jelentettek a magyar tájakat kedvelő utazóknak, íróknak, képzőművészeknek és a magyar polgári fejlődés híveinek. Nagyon korán jelentek meg olyan törekvések, melyek a térség fejlesztésével kapcsolatos feladatok koordinálását szervezeten, intézményszerűen akarták megvalósítani. Ennek első megjelenési formája az 1882-ben Balatonfüreden megalakult *Balaton Egylet* volt, amelynek fő tevékenységét az első turistautak, pihenők kijelölése, termény-, bor-, szőlő- és gyümölcskiállítások szervezése, valamint az első rendszeres balatoni tájékoztatónak, a Balatoni Kalauz kiadása jelentette.

A Balaton-kultusz ápolása érdekében ezután sorra alakultak a települési fürdő- és yacht-egyesületek, majd felismerte, hogy a fejlesztésekhez sokkal szélesebb körű társulásokra van szükség 1904-ben megalapították a *Balatoni Szövetséget*, amely negyven évig rendkívül hatékonyan működött. Fennállása során kezdeményezte a balatoni kikötők államosítását és kiépítését, a személyszállító hajók számának növelését, a balatoni körtelefonhálózatot, továbbá a balatoni körút kiépítését, megszervezte a balatoni villamos műveket, százszobás üdülőházat építtetett, könyvtárat működtetett és folyóiratokat adott ki.

A Balatoni Szövetség megalakulása után több, a térség fejlesztését szolgáló szervezet is létrejött. A kikötők építése, fenntartása, a partszabályozás, valamint a Sió-zsilip fenntartása céljára 1909-ben megalakult a *Balatoni Kikötők m.kir. Felügyelőség*. A helyi és a vármegyei közigazgatási hatóságok közötti koordinációra jött létre 1916-ban a *Balatoni Kormánybiztosság*. Ide sorolhatjuk még az 1921-ben életre hívott közéleti, művészeti, tudományos egyesületet, a *Balatoni Társaságot*, valamint a társadalmi szervezeteket tömörítő, 1936-ban alakult *Balatoni Egyesületek Szövetségét* is, amely megjelentette a Balatoni Kurír című hetilapot.

A Balatoni Szövetség mellett a másik rendkívül jelentős és fontos szervezet az 1931-ben létrehozott, a második világháború végéig fennálló, budapesti központú *M.Kir. Balatoni Intéző Bizottság (BIB)* volt. Hatásköre a partvonalról számított három km-re terjedt ki, feladata pedig elsősorban az idegenforgalmi ügyek intézése volt.

A II. világháború után a fürdőegyesületek és az egyéb társadalmi szervezetek többsége felbomlott, így a Balatoni Szövetség sem tudott megújulni. Több mint tíz évet kellett várni az intézményrendszer kialakulására, ugyanis csak 1958-ban kelt ismét életre a *Balatoni Intéző Bizottság (BIB)*, majd a 60-as évek elején létrejött a *Balatoni Főépítészség*.

1971-ben kezdte meg a működését a *Balatonfejlesztési Tárcaközi Bizottság (BTF)*, amely 1979-ig működött. Ezzel három központi államigazgatási szervezet rendelkezett a balatoni ügyek intézési jogával. A *BTF*-nek koordináló szerep jutott. Az 1974-ben átalakított *BIB* az idegenforgalomért felelt, később társadalmi érdekképviselőt látott el. Az *Országos Vízügyi Hivatal* rendelkezett a Balatoni Vízgazdálkodási Programban meghatározott feladatok pénzügyi fedezetével.

1991-ben újjászervezték a *Balatoni Szövetséget*, bár ennek feladat- és hatásköre nem hasonlítható össze a korábbival. A BSZ jelenleg a Balaton térségi *önkormányzatok szövetségé*ként működik.

1992-ben kormányhatározat rendelkezett a *Balatoni Regionális Tanács* létrehozásáról, míg a feladatok és a működés feltételeinek kidolgozására *Balatoni Regionális Bizott-*

ság felállításáról döntöttek. Ez egyben a Balatoni Intéző Bizottság megszűnését is jelentette.

1995-ben a hetvenkilenc évvel korábbi megoldást felelevenítve a Balatonnal kapcsolatos kormányzati feladatok koordinálására *balatoni kormánybiztost* neveztek ki.

Az 1997-ben megszűnt a Balaton Regionális Tanács, és jogutódjaként megalakult a *Balaton Fejlesztési Tanács (BFT)*, majd 2000-ben a BFT tevékenységi köréhez kapcsolódó szakmai, operatív feladatok ellátására megalapította a *Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht.-t*.

A Balatonnal összefüggő kormányzati feladatok végrehajtásnak koordinálására a kormány a környezetvédelmi és vízügyi miniszter vezetésével *tárcaközi bizottságot* hozott létre az illetékes minisztériumok és a Balaton Fejlesztési Tanács részvételével.

Az intézményrendszerhez sorolhatjuk a számos civil szerveződést is. Ezek közül e helyen csak a két legjelentősebbet említjük meg, a *Balatoni Civil Szervezések Szövetségét* és a *Balatonparti Fürdőegyesületek Szövetségét*.

Összefoglalva az eddigieket: a Balaton Régió (Balaton Kiemelt Üdülőkörzet) intézményrendszerét a folyamatos változás, a gyakori átrendezés jellemezte. A napjainkra kialakult intézményrendszert *kormányzati, önkormányzati és civil szervezetek* alkotják.

2.2 A Balatoni Tárcaközi Bizottság

A Kormány, tekintettel arra, hogy a Balaton az ország egyik legfontosabb természeti kincse, a tó és környéke sorsának alakulása nemzeti ügy, és figyelemmel az utóbbi évek vízszintet csökkentő természeti adottságaira, a hazai, de főként a nemzetközi gazdasági környezet változásaira, valamint az ennek következtében átalakuló turizmus kihívásaira, a Balatonnal összefüggő feladatokat konkrét programba foglalta. Ezt a programot és a megvalósításhoz szükséges intézkedéseket a 1075/2003.(VII.30.) Korm. határozat, majd az ebben meghatározott feladatok felülvizsgálata után született 1033/2004.(IV.19.) Korm.határozat tartalmazza.

A program nemcsak a Balaton akkori alacsony vízszintjével, hanem a víz minőségével és a természeti értékekkel, a turizmussal, a közbiztonsággal, a kulturális örökség védelmével, a területfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat, továbbá az infrastruktúra és a települési környezet fejlesztésének teendőit, valamint a vonatkozó irányítási és szabályozási feladatokat is meghatározta.

A Balatonnak mint természeti erőforrásnak a helyzetét mindenkor a tó környezeti-ökológiai állapota határozza meg, amelybe éppúgy beletartozik a benne lévő vízmennyiség és vízszint, mint ahogyan a tó vízminősége és élő rendszereinek helyzete. A programmal és az intézkedéssel a Kormány célja az volt, hogy a tóban a társadalmi hatásokkal is számoló stabil vízállapotok legyenek, de azok megteremtése ne sértse más térségek természeti viszonyait és az ökológiai érdekeket.

A Balaton térségében a víz és a táj a helyi gazdaság alapja és erre épül a rekreációs és turisztikai kínálat. A több mint két évtizede folyó, tudományosan megalapozott programok jelentősen javították a tó állapotát, és a jó vízminőség megóvása továbbra is alapvető célkitűzés. Az üdülési-turisztikai feltételek szempontjából meghatározó fontosságú az infrastruktúra (vízellátás, szennyvízelvezetés, csapadékvíz-elvezetés, hulladékkezelés, közlekedési viszonyok) fejlettsége, valamint a települési környezet állapota. A Kormány az infrastrukturális feltételek tervszerű, folyamatos megteremtésével megfelelő alapot kíván biztosítani a tó harmonikus használatára.

A tó és környéke egyben jelentős gazdasági erőforrás, kiváló adottságokkal és összetett természeti és kulturális vonzerővel rendelkező turisztikai fogadóterület. Kiemelkedő szerepet tölt be hazánk turizmusában: Budapest után a második legfontosabb célterülete az országnak, ahol a turizmus jelenti a fő gazdasági ágazatot, és a víz adja az első számú vonzerőt. A Balaton Régió gazdaságfejlesztési programja célul tűzte ki a sokszínű, a természeti értékekre és a kulturális örökségre épülő minőségi turisztikai kínálat kialakítását, valamint a turisztikai szezon elnyújtását segítő fejlesztések támogatását. A Kormány intézkedései e célok teljesítését is szolgálják.

A kormányhatározat összehangolja az érintett tárcák Balatonnal kapcsolatos intézkedéseit, és átfogó képet ad a Balatonnal összefüggő kormányzati intézkedésekről. Ennek megfelelően a Kormány úgy döntött, hogy a Balatonnal összefüggő kormányzati feladatok végrehajtásának koordinálására *tárcaközi bizottság* megalakítása szükséges a környezetvédelmi és vízügyi miniszter, a belügyminiszter, az európai integrációs ügyek koordinációjáért felelős tárca nélküli miniszter, a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, a gazdasági és közlekedési miniszter, gyermek-, ifjúsági és sportminiszter, a nemzeti kulturális örökség minisztere, a pénzügyminiszter képviselőjének, valamint a Balaton Fejlesztési Tanács elnökének részvételével. A bizottság elnöki teendőit a környezetvédelmi és vízügyi miniszter látja el, társelnöki teendőit pedig az európai integrációs ügyek koordinációjáért felelős tárca nélküli miniszter és a gazdasági és közlekedési miniszter által kijelölt személy végzi.

A Kormány struktúrájának átalakítása során megszűnt, vagy átszervezett minisztériumok helyett természetesen a *jogutód minisztérium vezetője* lett a tárcaközi bizottság tagja.

2.3 A Balaton Fejlesztési Tanács

A Balaton Fejlesztési Tanács (BFT) feladata, hogy a régió szereplőivel együtt meghatározza a térség fejlesztési irányait, támogassa a fejlesztési programok, projektek kidolgozását a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén. Továbbá koordinálja és a rendelkezésre álló fejlesztési források segítségével ösztönözze a térség fejlődését szolgáló vízvédelmi, turisztikai és gazdasági beruházásokat.

A Balaton Fejlesztési Tanács megalakulásáról és működéséről a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény rendelkezik, amelyet megszületése óta kétszer módosítottak.

A Tanácsnak jelenleg 15 fő szavazati joggal rendelkező tagja van: a kormány kinevezett képviselője, a témában érintett négy miniszter, a térség három régiója, három me-

gyéjének területfejlesztési tanácsa, a kistérségek három képviselője és a Balatoni Regionális Idegenforgalmi Bizottság képviselője rendelkezik egy-egy szavazattal.

A BFT tevékenységében a tanácskozási joggal rendelkező állandó meghívottak (megyei gazdasági kamarák 1-1 képviselője, a balatoni főépítész, a Balatoni Szövetség és két térségi civil szervezet képviselője) vesznek részt.

A Tanács illetékességi területe a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területére terjed ki.

A Balaton Fejlesztési Tanács önállóan dönt a – korábban a Miniszterelnöki Hivatal, majd az Országos Területfejlesztési Hivatal, jelenleg pedig az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium – által hatáskörébe utalt pénzeszközök felhasználásáról. A Tanács két- vagy többoldalú megállapodásokat köthet további központi ágazati, illetve regionális források bevonására a térség fejlesztési céljainak elérése érdekében. A rendelkezésre álló források döntő többségét pályázati úton használja fel, illetve ítéli oda. Az éves keretösszegekről, valamint a pályázati témákról évente együttműködési megállapodást köt a partner szervezetekkel.

1999-ben kidolgozták a Balaton Kiemelt Térség *hosszú távú területfejlesztési koncepcióját*, amelyet a BFT általi elfogadást követően a központi kormányzat 2001-ben kormányhatározattal erősített meg, és még ez évben elkészült a Balaton Régió öt évre (2002-2006) szóló *stratégiai fejlesztési programja*. A koncepció és a stratégia alapján a gyakorlati megvalósítás hatékonyságának növelése érdekében a Tanács több témakörben készített operatív programokat, tanulmányokat.

A térség 2007 – 2013 közötti fejlesztésének irányait, lehetőségeit is tartalmazza az Új Magyarország Fejlesztési Terv (Nemzeti Fejlesztési Terv II.), melynek a Balaton Régióra vonatkozó részét a Balaton Fejlesztési Tanács koordinálásával készítették el a térség, a régiók és a kormányzat szakértői.

A BFT a tervezési Feladatok mellett nagyon fontos ösztönző szerepet lát el a térségi fejlesztések megvalósításában, amelyet a hatáskörében lévő források felosztásával, pályázati támogatások biztosításával valósít meg.

A Balaton Fejlesztési Tanács által felhasználható összegek 1999.-től az alábbiak voltak:

Év	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	Összesen
Összeg (mFt)	190	216	1206	1376	756	1586	1240	897	7467

A fenti összegeken felül a GKM és a NKÖM *társfinanszírozásként* támogatást nyújtott egyes pályázatokhoz. Ezek összege 2001-ben 540 mFt, 2002-ben 730 mFt, 2003-ban 255 mFt, *összesen 1525 millió Ft* volt.

A fejlesztésre felhasználható *7467 millió Ft* forrás szerinti megoszlását a következő táblázat tartalmazza:

Forrás	Összeg (mFt)
Miniszterelnöki Hivatal (<i>MeH</i>)	2671
Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium (<i>FVM</i>)	360
Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal (<i>MTRFH</i>)	1117
Országos Területfejlesztési Hivatal (<i>OTH</i>)	1749
Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (<i>GKM</i>)	250
Foglalkozási és Munkaügyi Minisztérium (<i>FMM</i>)	100
Gyermek, Ifjúsági és Sport Minisztérium (<i>GYISM</i>)	15
Nemzeti Fejlesztési Hivatal /PEA II/. (<i>NFH</i>)	220
Előzetes Regionális Fejlesztési Program (<i>ERFP</i>)	715
Terület- és Régiófejlesztési Célelőirányzat (<i>TRFC</i>)	270
Összesen:	7467

Az elmúlt évek legfontosabb fejlesztés-támogatási területei az alábbiak voltak:

- a vízminőség-védelem, mederkotrás beruházások megvalósítása;
- a strandi szolgáltatások fejlesztése;
- a horgászturizmus fejlesztése;
- településkép javítását szolgáló intézkedések támogatása;
- a szőlészeti-borászati ágazat fejlesztése;
- a régió közbiztonságának fejlesztése;
- rendezvények támogatása.

A tervezési és a forrás-felhasználási feladatok igen fontos területe a térségben megvalósítandó projektek, beruházások előkészítésének, felszínre kerülésének segítése, támogatása.

A fenti összegből tanulmányunk fentebb meghatározott témakörébe tartozó célok finanszírozására 459,3 millió Ft-ot használt fel a BFT.

2.4 A Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht.

A Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht.-t 2000 januárjában alapította a Balaton Fejlesztési Tanács.

Az Ügynökség rendeltetése a Balaton térségének fejlődését elősegítő, *a BFT tevékenységi köréhez kapcsolódó szakmai, operatív feladatok végzése*. A Kht. jelenleg három irodában működik (Siófok, Keszthely és Balatonfüred).

A Társaság tevékenységei közül kiemelkedően fontos a központi költségvetés által a Balaton-térség fejlesztésére biztosított *források felhasználásának menedzselése* a BFT döntései alapján.

A Kht. a menedzselési tevékenység keretében *pályázati felhívásokat készít elő, végzi a pályázatok lebonyolítását* (kiírás, megjelentetés, folyamatos tanácsadás és információ-szolgáltatás, a pályázatok befogadása, hiánypótlási eljárás lefolytatása, döntésre előkészítés, tájékoztatás a támogatási döntésről.)

A Kht. végzi továbbá a nyertes pályázókkal a *szerződések megkötését*, a projekt rész-, illetve végelszámolásának *pénzügyi felülvizsgálatát*, valamint éves tervek alapján a megvalósított *fejlesztések helyszíni ellenőrzését*.

A rendelkezésre álló források felhasználásának feladatai mellett a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Kht. igen fontos tevékenysége az *új projektötletek megszületésének elősegítése*, a meglévő projektkezdeményezések felkutatása és pályázati dokumentummá fejlesztése. Ennek érdekében a Kht, 2004-ben kidolgozott egy programot, melynek keretében folyamatos tájékoztatást ad a térség szereplői részére a projektek, beruházások fejlesztéséhez kapcsolódó szabályozási, gazdasági, pénzügyi lehetőségekről, illetve effektív munkával segíti a projektötletek kidolgozását, megvalósítását.

A Kht. alapfeladatai közé tartozik a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Hosszútávú Területfejlesztési Konceptiójából adódó *feladatok időarányos végrehajtásának előkészítése a Tanács számára*, valamint a Balaton Régió Stratégiai Fejlesztési Programjának megvalósításában való közreműködés. A Kht, ellátja a Balaton Régiót érintő programozási folyamat-hoz tartozó feladatokat, ennek megfelelően részt vett az Előzetes Regionális Fejlesztési Program tervezésében és lebonyolításában, a Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) kidolgozásában és aktív szerepet vállalt az Új Magyarország Fejlesztési Terv (II. Nemzeti Fejlesztési Terv 2007 – 2013) Balatont érintő tervezési munkájában.

Az Ügynökség saját tevékenysége keretében 2002 óta folytat tervszerű, elsősorban területfejlesztési célokat szolgáló, gazdasági és társadalomtudományi kutatásokat. Ez a munka a Kht. szakmailag önálló *társadalomtudományi kutatócsoportjában* folyik Balatonfüreden.

A Kht. több *nemzetközi projekt, mintaprojekt* kidolgozásában is részt vesz, melynek eredményeként nemzetközi forrást tud bevonni a régió fejlesztésében, és hasznosítani tudja

más országok tapasztalatait. A projektek elsősorban a turizmus, a környezetvédelem és a környezetvédelmi veszélyhelyzetek kezelésének témakörébe tartoznak. A projektek eredményei konkrét beruházások, rendszerek kiépítésében illetve a későbbi fejlesztések kidolgozásában, megvalósításában kerülnek felhasználásra.

A térségi szereplőket segítő tevékenységek másik csoportját a települési és kistérségi fejlesztési, illetve környezetvédelmi programok készítése, tervezése alkotja, melyet a Siófokon működő, műszaki és közgazdasági szakterületek képviselőiből álló *tervezői-programozói csoport* végzi.

3. A BALATON RÉGIÓ TURIZMUSÁNAK ALAKULÁSA

A Balaton Régió turizmusának alakulását tükröző adatok a Központi Statisztikai Hivatal kereskedelmi és magán szálláshelyek forgalmára vonatkozó statisztikáiból származnak.

Összefoglalóan elmondható, hogy az elmúlt évtizedben a Balaton Régió kereskedelmi és magán szálláshelyeinek vendégforgalmában is számos változás következett be. A régió turisztikai adottságaiból - vízparti turizmus - adódóan a vendégforgalom erőteljes, de csökkenő szezonalitást mutat. Szemben a külföldi vendégforgalom visszaesésével, a régió a belföldi vendégek körében egyre népszerűbb, nem csupán a hosszabb tartózkodással járó vízparti utazások, de a rövidebb hétvégi kirándulások esetében is.

A magyarországi turisztikai régiókat a 28/1998. (V. 13.) IKIM rendelet hozta létre azzal a céllal, hogy a turizmussal kapcsolatos regionális, területi feladatokat a turisztikai régiók keretében lássák el. A mai értelemben vett Balaton Régió legfontosabb statisztikai mutatói ezért csak 1998-tól, azaz a turisztikai régiók létrehozásától állnak rendelkezésre. Az eddig az időpontig készült statisztikák a jelenleginél kisebb területre vonatkoztak. A kétféle adatsor nem összevethető, általuk nem mutatható be a Balaton Régió turizmusának alakulása 1990-től napjainkig.

Ezt a problémát kiküszöbölendő a Magyar Turizmus Zrt. kutatói létrehoztak egy olyan adatsort, amely alkalmas a hosszabb távon jelentkező tendenciák érzékeltetésére, és amely figyelembe veszi, hogy a Balaton-parthoz mint területi egységhez és statisztikai fogalomhoz tartozó települések köre változott a vizsgált tizenöt év során. Az adatsor a Balaton-part településeinek adatait tartalmazza, amely a különböző Balaton-definíciók legkisebb közös "magját" jelenti. Azt a megoldást választották, hogy csak az 1990-ben alkalmazott Balaton-part definíció szerinti településeket vonták be a megfigyelési körbe. A gyakorlatban ez azt jelentette, hogy a 2001 és 2004 között publikált, Balaton-partra vonatkozó adatokból kivonták az újonnan bekerült településekre vonatkozó adatokat. A továbbiakban Balaton-part alatt ezt az általuk mesterségesen létrehozott, az egyes Balaton-definíciók legszűkebb, közös részét jelentő településhalmazt kell érteni.

3.1 A Balaton-parti szálláshelyek kapacitásának alakulása

A Balaton-parti szálláshelyek férőhelyeinek száma 1990 és 2002 között folyamatosan, ám egyre lassuló ütemben bővült. A növekedés a kereskedelmi szálláshelyeknek, azon

belül is jellemzően a szállodáknak volt köszönhető. A kapacitásbővülés üteme 2002-ben kiemelkedő volt a kereskedelmi szálláshelyek esetében, több, feltehetőleg a Széchenyi-tervnek köszönhető fejlesztés zárult le akkor, utána viszont csökkenés kezdődött.

Összességében 1990 és 2004 között a kereskedelmi szálláshelyek kapacitása 44 %-kal, a szállodáké pedig 169 %-kal bővült.

A Balaton Régió kereskedelmi szálláshelyeinek részesedése az ország férőhely kapacitásából a férőhelyek számának számottevő bővülése következtében 30,2%-ról 37,1%-ra nőtt, a többi régióban 1998 és 2003 között megvalósult fejlesztések ellenére is.

A magánszálláshelyek esetében némiképp eltérő a helyzet: 1990 és 1997 között szinte folyamatosan csökkent a szervezett fizetővendéglátás férőhely kapacitása. Az 1998-as módszertani változtatások következtében a szervezett fizetővendéglátás kategória helyébe a magánszálláshelyek (fizetővendéglátás és falusi szállásadás) léptek.

1999 és 2002 között a magánszálláshelyek férőhelyeinek száma is lassuló ütemben növekedett, 2002. után azonban itt is csökkenés tapasztalható. A Balaton Régió magánszálláshelyeinek férőhely kapacitása lassuló ütemben bővült 1999 és 2002 között, majd csökkent. *2005-re összességében az 1999-es 144,7 ezerről 9,6%-kal 158,5 ezerre növekedett.*

1999-ben a Balaton turisztikai régió magánszálláshelyeinek férőhely kapacitása az ország teljes magánszálláshelyi férőhely kapacitásának 72%-át tette ki. A régió részesedése folyamatosan csökkent, 2003-ban 68%-ot ért el, 2004-re már csak 66%-ot.

3.2 A Balaton-parti kereskedelmi szálláshelyek forgalmának alakulása

Az alábbi táblázat adatai alapján a Balaton-parti kereskedelmi szálláshelyen megszállók aránya valamelyest csökkent a vizsgált időszak során (79,9%-ról 72%-ra):

A kereskedelmi szálláshelyeken és szállodákban megszálló Balaton-parti vendégek aránya 1990-ben és 2004-ben (%)

	Kereskedelmi szálláshelyen megszállók aránya (100%:összes látogató)		Szállodában megszállók aránya (100%:összes látogató)		Szállodahasználat aránya a kereskedelmi szálláshelyen belül (%)	
	1990.	2004.	1990.	2004.	1990.	2004.
Vendégek összesen	79,9	72,0	31,7	41,8	39,7	58,1
Külföldi vendégek	82,0	61,6	33,8	34,5	41,2	55,8
Belföldi vendégek	72,4	81,8	4,5	48,7	33,9	59,6

A változás mögött az áll, hogy manapság a belföldi vendégek jóval nagyobb arányban (81,8%, 9,4 százalékpontos növekedés) választják a kereskedelmi szálláshelyeket, mint tizenöt évvel korábban, míg a külföldi vendégek 20 százalékponttal kisebb arányban teszik ezt (61,6%).

A szállodában megszállók aránya 31,7%-ról 41,8%-ra növekedett 1990 és 2004 között - a belföldi vendégek számottevően nagyobb arányban választják ezt a szállástípust, mint tizenöt évvel korábban.

A Balaton-parti kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma 1990 és 2004 között jelentősen átalakult. A szállodák vendégforgalma 84%-kal, a kereskedelmi szálláshelyeké 26%-kal bővült a vizsgált 15 év során.

1990 és 1992 között 13-14%-kal csökkent a Balaton-parti vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken, ami jórészt a kelet-európai régióban lezajlott politikai-gazdasági változásoknak tudható be.

1993-ban újra fellendült a vendégforgalom, két éven át 10% fölötti éves növekedési ütemet érve el, azonban 1995-ben a balkáni háborúnak, illetve a kedvezőtlen magyar gazdasági helyzetnek köszönhetően megtorpant a fellendülés. 1997-től 5% alatti, lassuló ütemű bővülés jellemezte a Balaton-parti kereskedelmi szálláshelyek vendégszámát.

2001-ben megállt a Balaton-parti forgalom bővülése, 2002 után pedig csökkenni kezdett. 2004-ben a kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek száma 6%-kal maradt el az előző évitől.

A szállodák esetében is hasonló tendenciák jelentkeztek, azonban a hatások mérsékeltebbek voltak: a vizsgált időszak elején csak két évig tartott a visszaesés és 2002 után is lassabb csökkenési ütem jellemezte ezt a szállástípust, mint a kereskedelmi szálláshelyeket általában. 2004-ben a szállodai vendégek száma 4%-kal maradt el a 2003. évitől.

A vizsgált tizenöt év során a külföldi vendégek száma egyharmadával csökkent a Balaton-parti kereskedelmi szálláshelyeken, a szállodákban pedig tizedével. A forgalomcsökkenés zömmel 2001 után következett be, 2004-ben a szállodák külföldi vendégeinek száma 13%-kal, a kereskedelmi szálláshelyeken megszálló külföldiek száma 15%-kal maradt el az egy évvel korábbi értéktől.

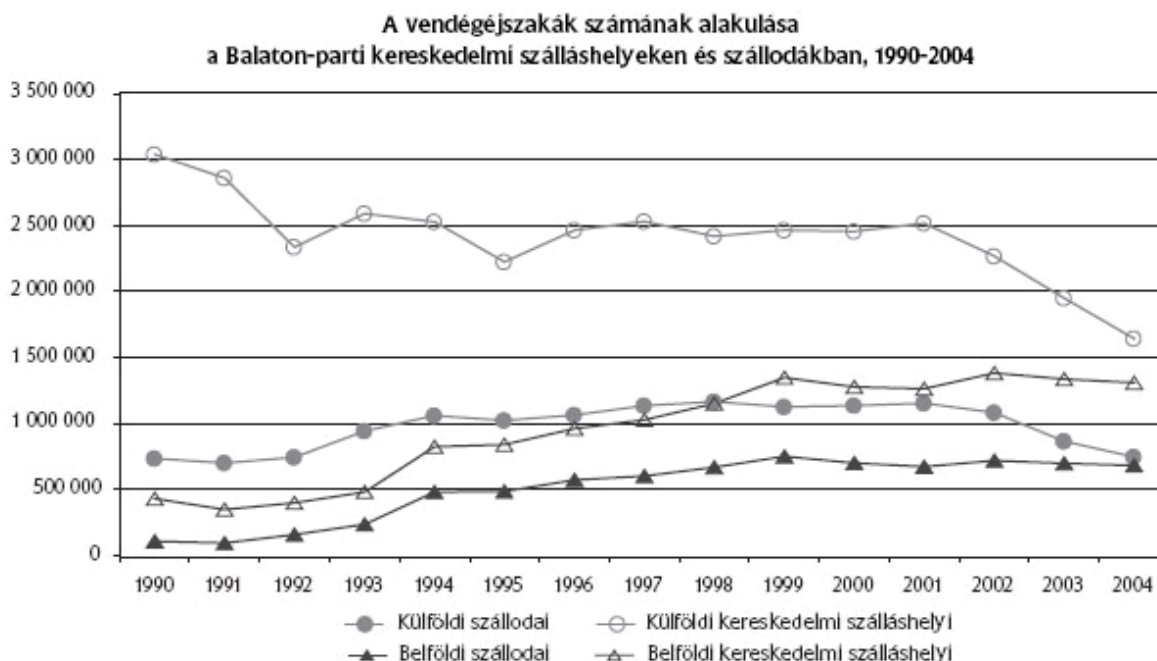
A Balaton-parti kereskedelmi szálláshelyeken a belföldi vendégek száma 3,6-szorosára növekedett a vizsgált időszakban, a szállodákban pedig 6,3-szor több magyar szállt meg 2004-ben, mint 1990-ben. A növekedés az 1995-ös és a 2001-es megtorpanás kivételével folyamatos volt.

1990-ben a belföldi vendégek aránya 17,4% volt a szállodákban és 20,4% a kereskedelmi szálláshelyeken, 2004-ben pedig a Balaton-parti szállodák vendégeinek 60,1%-a, a kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek pedig 58,5%-a volt magyar.

A Balaton-parti kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek átlagos tartózkodási ideje 6,0 éjszaka volt 1990-ben, ami két éjszakával csökkent 2004-re.

A szállodában eltöltött vendégéjszakák száma 69%-kal bővült 1990 és 2004 között, míg a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák száma 15%-kal csökkent.

Az utazások egyre rövidebbé válásának nemzetközi trendje mellett a lényegesen hosszabb átlagos tartózkodási idejű külföldi vendégek arányának csökkenése alakította a Balaton-parti kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak számát. A vendégéjszakák számának alakulása az alábbi ábrán látható:

A külföldi szállodai vendégéjszakák száma némi átmeneti növekedés után 2004-re visszatért az 1990-es szintre. A kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégéjszakáinak száma tizenöt év alatt a felére csökkent, a csökkenés a kilencvenes évek elejére és a 2000-t követő évekre koncentrált.

A belföldi vendégéjszakák száma a szállodákban és általában a kereskedelmi szálláshelyeken szinte folyamatosan növekedett.

3.3 A Balaton-parti magánszálláshelyek forgalmának alakulása

A rendszerváltás óta eltelt tizenöt évben jelentős mértékben átalakult a Balaton-parti magánszálláshelyek forgalma is, mégpedig a kereskedelmi szálláshelyekétől eltérő módon.

A Balaton-parti magánszálláshelyek vendégei az összes szálláshely vendégeinek 20,1%-át tették ki 1990-ben, 2004-re ez az arány 28,0%-ra növekedett. A bővülés mögött a forgalom átrendeződése áll: 1990-ben a Balaton-parti külföldi vendégek 18,0%-a, 2004-ben pedig 38,4%-a választotta a magánszálláshelyeket. Ezzel szemben a magánszálláshelyen megszálló belföldi vendégek 1990. évi 27,6%-os aránya 18,2%-ra csökkent 2004-re.

A magánszálláshelyek vendégeinek száma 1990 és 1997 között folyamatosan csökkent, 1998-2004 között lényegében változatlan maradt: 280 ezer fő körül mozgott.

Küldő piacok szerint vizsgálva jelentős változásokat láthatunk. A magán szálláshelyek vendégforgalmán belül *a belföldi vendégek arányának növekedése elmaradt a kereskedelmi szálláshelyeken mérttől*: 1990-ben 30,8% volt, 2004-re elérte a 33,5%-ot. *Mind a külföldi, mind pedig a belföldi vendégek száma csökkent 1990 és 1997 között*. Míg 1998 után 230 ezer fő körül mozgott a külföldi vendégforgalom a magán szálláshelyeken, addig a 2002. évi 24%-os visszaesés után már csak a 190 ezer fős szintet érte el.

2004.-re a Balaton-parti szállodákban és a magán szálláshelyeken megszálló külföldi vendégek száma nagyságrendileg azonosná vált.

A belföldi vendégek száma 1998-tól kisebb-nagyobb ingadozásokkal folyamatosan növekedett 2004-ig, így a teljes vizsgált időszakban több mint megduplázódott: 112%-kal bővült. Ezzel együtt 2004-ben a Balaton-parti szállodákban megszálló belföldi vendégek száma közel a duplája a magán szálláshelyeken megszállóknak, ugyanakkor természetesen ezek az adatok sem a külföldi, sem pedig a belföldi turisták esetében nem tartalmazzák a saját ingatlanban és a rokonoknál és barátoknál megszálló turisták számát.

A magán szálláshelyek vendégeinek *átlagos tartózkodási ideje közel a felére csökkent a vizsgált tizenöt év során*: 1990-ben 12,8 éjszaka volt, 2004-ben már csak 4,5, azaz nem sokkal haladja meg a kereskedelmi szálláshelyeken és a szállodákban mért tartózkodási időt.

1990 és 2004 között a *külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje 60%-kal 4,8 vendégéjszakára, a belföldi vendégeké pedig 72%-kal 3,9 éjszakára csökkent*. Ennek következtében a Balaton-parti magán szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma 1998 után a Balaton-parti szállodákban regisztrált vendégéjszakák szintjén mozog, a vizsgált periódusban összesen 31%-kal 1 289 ezerre csökkent. A külföldi vendégéjszakák száma kisebb mértékben, 26%-kal egymillió alá (915 ezer), a belföldi vendégéjszakák száma pedig 51%-kal 375 ezer alá csökkent a vizsgált 15 év során.

Még 1998-ban is a Balaton turisztikai régió *legfontosabb küldő piaca Németország volt*, a vendégéjszakák 48,9%-át adták a német vendégek. A belföldiek a második helyet foglalták el (30,2%), a harmadik helyen Ausztria (5,2%), a negyedik Hollandia (4,7%), az ötödiken pedig Dánia (1,8%) szerepelt.

Ezt követően *Németország piaci részesedése folyamatosan csökkent*, ezzel párhuzamosan Magyarországé növekedett és 2003-ra a belföldi turisták váltak a régió *legjelentősebb csoportjává*: részesedésük (38,9%) kismértékben meghaladta a németekét (38,8%).

2005-ben a balatoni belföldi vendégéjszakák a teljes forgalom 46,0%-át tették ki, a német vendégek pedig a vendégéjszakák 31,9%-át adták. A további országok sorrendjében is változás következett be: 2003-ban Dánia megelőzte Hollandiát.

Összefoglalóan elmondható, hogy az elmúlt évtizedben a Balaton Régió kereskedelmi és magán szálláshelyeinek vendégforgalmában is számos kedvező változás következett be. A régió turisztikai adottságaiból - vízparti turizmus - adódóan a vendégforgalom erőteljes, de az elő- és utószezon jobb kihasználása érdekében folytatott tevékenység következtében csökkenő szezonaritást mutat. Szemben a külföldi vendégforgalom mérsékelt visszaesésével, a régió a belföldi vendégek körében egyre népszerűbb, nem csupán a hosszabb tartózkodással járó vízparti utazások, de a rövidebb hétvégi kirándulások esetében is.

4. A BALATONNAL KAPCSOLATOS SZAKMAI TANULMÁNYOK

A Balatonnal, mint hazánk legismertebb turisztikai desztinációjával kapcsolatos kutatások és fejlesztések már igen korán, a XIX. században elkezdődtek, majd a múlt században jelentősen felgyorsultak és széles körűekké váltak, különösen a rendszerváltozás után emelkedett meredeken a környezetvédelmi, ökológiai, vízgazdálkodási, turisztikai és az ezekkel összefüggő gazdasági, társadalmi, tervezési-fejlesztési kutatások száma.

Ennek megfelelően a Balatonnak óriási szakmai irodalma keletkezett, melynek döntő része az állami intézményekben (Miniszterelnöki Hivatal, az illetékes minisztériumok, a Balatoni Regionális Idegenforgalmi Bizottság, az MTA Limnológiai Kutató Intézete, a Magyar Állami Földtani Intézet, a Balatoni Fejlesztési Tanács, a vízügyi igazgatóságok, az egyetemek) megtalálható.

Az ökológiai kutatások eredményeit tartalmazó tanulmányok, publikációk semmiképpen nem nevezhetőek turisztikai tárgyúnak, ilyen jellegű vonatkozásaik is igen áttételesek, ezért nem készítettünk részletezést a szóba jöhető írásokról, de megemléztük szükségességük miatt.

A Balatonnal kapcsolatos *turisztikai tárgyú, vagy a turisztikával valamilyen módon kapcsolatba hozható tanulmányok, tervek, fejlesztési programok* alapvetően két forráshoz köthetők:

- a Magyar Turizmus Zrt.-hez,
- a Balaton Fejlesztési Tanácshoz (Balatoni Integrációs Kht.-hez),

A Magyar Turizmus Zrt., mint nemzeti turisztikai marketingszervezet nem csak a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet, hanem az egész ország turisztikai kínálatának piacra vitele érdekében tevékenykedik. Ennek megfelelően vannak olyan általa készített turisztikai tárgyú tanulmányok, amelyek kimondottan a Balaton Régióra, és vannak olyanok, amelyek egész Magyarországra (és benne a Balaton térségére is) vonatkoznak. Ez utóbbiaknál nem lehet meghatározni, hogy a megrendelt tanulmányért kifizetett összeg mekkora hányada esik a BKÜ-re, és mekkora a többi turisztikai tájegységre.

A Balaton Fejlesztési Tanács (és végrehajtó szervezete a Balatoni Integrációs Kht.) tevékenysége kimondottan a BKÜ fejlesztésére vonatkozik. A fejlesztések folyamatában készült tanulmányok és tervezési anyagok egy részének természetesen van közvetett, de mégis jól látható turisztikai vonatkozása, bár nem nevezhetőek kifejezetten turisztikai tárgyúaknak. A BFT által készített anyagoknak ezt a részét felvettük a vizsgált tanulmányok közé azzal a megkülönböztetéssel, hogy nem „turisztikai tárgyú”-nak, hanem „turizmust érintő”-nek neveztük a rájuk vonatkozó kimutatásokat.

4.1 Turisztikai tárgyú tanulmányok

Közpénzből finanszírozott, teljes egészében turisztikai tárgyú és célú tanulmányok szinte kizárólag a Magyar Turizmus Zrt., illetve jogelődjei megbízásából készültek.

A Magyar Turizmus Zrt. tevékenységében fontos szerepet tölt be a turisztikai kereslet és kínálat vizsgálata, a fogyasztóktól, illetve a szolgáltatóktól beszerzett információk gyűjtése, feldolgozása és továbbítása ugyanennek a körnek belföldön és külföldön egyaránt. E feladatát a Társaság önálló kutatási tevékenységével alapozza meg, amelynek legfőbb céljai a következők:

- a tulajdonos és a menedzsment számára a döntés-előkészítés megalapozása,
- a turizmus nemzeti és regionális szintű fejlesztési irányvonalainak kialakítása és a marketingtevékenység orientálása,
- a vállalkozói szintű marketingmunka megalapozottságának növelése.

A Zrt. kutatási tevékenysége az alábbiakat foglalja magában:

- *piac-specifikus* kutatások (a legfontosabb küldő országok és a magyar lakosság utazási szokásainak vizsgálata)

- *termék-specifikus* kutatások (pl. városlátogatások, vízparti üdülés, kulturális turizmus, bor és gasztronómiai turizmus stb.)

- *makrokörnyezeti* kutatások (a turizmus általános gazdasági, társadalmi, természeti, kulturális és technológiai környezetének vizsgálata)

A Magyar Turizmus Zrt. kutatási tevékenysége statisztikai adatok és egyéb, már meglévő kutatási eredmények, információk feldolgozásával, vagyis ún. *másodlagos kutatások* segítségével, valamint saját, ún. *elsődleges kutatások* lebonyolításával valósul meg.

A tanulmányok egy része kifejezetten a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet turisztikai kérdéseivel, a térség turizmusának fejlesztési lehetőségeivel foglalkoznak. Ha szigorúan ragaszkodnánk a tanulmány címében megfogalmazottakhoz, akkor csupán ezek kerülhetnének feldolgozásra ebben az anyagban.

(Ezeket tanulmányokat az **1. sz. melléklet** tartalmazza)

A tanulmányok nagyobb része egész Magyarországgal, mint turisztikai desztinációval, valamint a magyar lakosság utazási szokásaival foglalkozik. Mivel a Balaton az egyik legfontosabb turisztikai célpont Magyarországon, természetesen ezekben az anyagokban is jelentős szerepe van a tónak és a térségnek, azonban nem lehet és teljesen értelmetlen is lenne meghatározni, hogy a tanulmányok mekkora hányada vonatkozik a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetre.

(Az ebbe a körbe tartozó nagyobb léptékű tanulmányokat a **2. sz. melléklet** mutatja be.)

A Magyar Turizmus Zrt. a vizsgált időszakban *összesen 341.551.213 Ft*-ot használt fel turisztikai tárgyú tanulmányok elkészíttetésére.

Ebből *39.174.000 Ft*-ot fordított a Balaton Régióra vonatkozó tanulmányok megbízási díjaira, és *302.377.213 Ft*-ot az egész ország turizmusára vonatkozó tanulmányok finanszírozására.

A tanulmányok hasznosítása részint a megfogalmazott javaslat konkrét megvalósulásával (Balaton Turizmus Kártya), részint a fejlesztési koncepciókba és programokba való beépítéssel, részint pedig a turisztikai marketing munkában való felhasználással valósult meg. Olyan tanulmány is készült, amelynek ajánlásai nem valósultak meg és mivel az évek során aktualitását veszítette, át kellett dolgozni.

A rendszerváltozás óta a balatoni turizmus szerkezete jelentős változásokon ment át. *A hazai szociális jellegű üdültetés átalakult* egy, bár bizonyos részeiben támogatott, de mégis piaci elven működő, igényesebb turizmussá. Az Európában bekövetkezett politikai és gazdasági változások (elsősorban a német újraegyesítés) következtében *megváltozott a külföldi látogatók száma és összetétele*. Az egész világon érvényesülő trend szerint *csökken a vendégéjszakák fajlagos mennyisége*.

Ezekhez a változásokhoz a turisztikai szolgáltatóknak is alkalmazkodniuk kell, szolgáltatásaik jellegét és színvonalát a megváltozott igényekhez illeszkedve kell átalakítani.

A tanulmányok legfontosabb hasznosulása abban jelentkezett, hogy *a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban és szolgáltatásaikban felhasználhatták* a kutatások eredményeként született tanulmányok megállapításait és ezzel sikeresebben járulhattak hozzá a magyarországi (és ezen belül a balatoni) turizmus fejlődéséhez. *Ez a hasznosulás azonban számszerűen nem fejezhető ki*.

4.2 A turizmust is érintő tanulmányok, tervek, programok

A Balaton és környéke kiváló adottságokkal és összetett természeti és kulturális vonzeróval rendelkező turisztikai fogadóterület. Igen fontos szerepet tölt be hazánk turizmusában: Budapest után a második legfontosabb célterülete az országnak, ahol a turizmus jelenti a fő gazdasági ágazatot, és a tó adja az első számú vonzerőt. 2006-ban a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégek 16,3 %-a, illetve a vendégéjszakák 22,5 %-a realizálódott a régióban, ezzel a második legnépszerűbb magyarországi úti cél.

A Balaton térségének Magyarország turizmusában betöltött kiemelkedő szerepe természetesen minden időben igen nagy hatást gyakorolt a terület fejlesztésére vonatkozó különböző szintű tervekre és programokra. Egyrészt minden fejlesztési elképzelésnek figyelembe kellett és kell vennie a turizmusnak, mint fő gazdasági ágazatnak a szempontjait, másrészt minden, az infrastruktúrát és a környezetet érintő fejlesztés valamilyen hatással van a turizmus alakulására.

A Balaton Régió gazdaságfejlesztési programja is célul tűzte ki a sokszínű, a természeti értékekre és a kulturális örökségre épülő minőségi turisztikai kínálat kialakítását, valamint a turisztikai szezon elnyújtását segítő fejlesztések támogatását.

2000-ben elkészült a régió hosszú távú fejlesztésének alapozó dokumentuma a *BKÜ Hosszú Távú Területfejlesztési Konceptiója*, amely kijelölte a fejlesztés fő célcsoportjait. E dokumentumra is támaszkodva készült el a régió *Előzetes Regionális Fejlesztési Terve (ERFT)*, amely az úgynevezett "Phare tükörregiós" támogatások felhasználásának kereteit szabja meg a 2001-2003 időszakra. Az ERFT nem volt teljes körű fejlesztési terv, mivel csak a Phare program által támogatható területekre, nevezetesen a humán erőforrások, a gazdasági infrastruktúra és a turizmus fejlesztésére koncentrált.

A fenti dokumentumokra építve a BFT 2001-ben kidolgozta a *Balaton Régió Stratégiai Fejlesztési Programját*, amely komplex fejlesztési stratégiát fogalmaz meg a régió számára a 2002 – 2006- ig terjedő időszakra.

A Stratégiai Fejlesztési Program az alábbi *stratégiai célokat* fogalmazta meg:

- kedvező környezeti állapot kialakítása;
- a gazdasági erőforrások aktivizálása, a vállalkozói lehetőségek gyarapítása;
- a régió elérhetőségének javítása, *a turisztikai infrastruktúra feltételeinek fejlesztése*;
- a humán erőforrások fejlesztése, a regionális identitás erősítése;
- a régió szereplői közötti együttműködés kialakítása.

A program az akkori állapotokat feltáró *helyzetelemzés*, az erre épülő - a régió erősségeit és gyengeségeit, a lehetőségeket és a veszélyeket feltáró - *SWOT analízis*, és az ebből következő, program-szintig lebontott *stratégia* szakaszból tevődik össze.

Az egyes fejezeteket a régió szakértő szervezetei illetve külső szakértők készítették, ezáltal a kidolgozásba *bevonták a régió minden jelentősebb intézményi szereplőjét és a civil szférát is*, amely már a készítés során számottevő mértékű társadalmi egyeztetést eredményezett.

A program rögzítette a régió fejlesztési stratégiájának 2002-2006 közötti időszakra vonatkozó *alapelveit, a célokat, a prioritásokat és a szükséges beavatkozási területeket*.

A Balaton Régió stratégiai fejlesztési programjának kidolgozása során *figyelembe vették* a BFT Területfejlesztési Konceptióján, a Balaton Kiemelt Térség Hosszútávú Területfejlesztési Konceptióján és az Előzetes Regionális Fejlesztési Terven kívül a *BFT által* az alábbi témakörökben *készített, illetve készített operatív programtanulmányokat*:

- Intézményfejlesztés
- Hulladékgazdálkodás
- Mezőgazdaság fejlesztése
- Erdő- vad, halgazdálkodás és turizmusfejlesztés
- Humán erőforrás fejlesztés
- Kulturális miliő és oktatás
- Kis- és középvállalkozások innovációs lehetőségeinek feltárása
- Befektetési lehetőségek feltárása a régióban
- Megújuló alternatív energiahasznosítás

A BFT a rendelkezésére álló 7467 mFt-ból a különböző beruházások támogatása mellett 459.271.988 Ft-ot fordított a turizmust is érintő tanulmányokra, programokra és tervekre az alábbi részletezésben:

Az FVM által támogatott programok (1999-2001)

Ezekben az években a területfejlesztés a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztériumhoz tartozott. Az FVM által a Balaton térség fejlesztésére biztosított összegekből a BFT 121.026.000 Ft-ot fordított a fenti célok finanszírozására.

(Ennek az összegnek a Balaton Fejlesztési Tanács által történő felhasználása látható a **3. sz. mellékletben.**)

Az ÖTM által támogatott projektek (2002-2006)

Az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium (és jogelődei) által a Balaton Fejlesztési Tanács számára területfejlesztés céljára biztosított kereteből a BFT egyedi döntések, vagy pályázatok alapján 243.953.238 Ft-ot ítelt oda különböző fejlesztési célokat szolgáló programok és tanulmányok kidolgozására. A támogatott tanulmányok elkészültek, azok dokumentálása megtalálható a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Kht.-nél.

(Az ÖTM keretből készített tanulmányok és programok részletezése a **4. sz. mellékletben** látható.)

A PEA II. által támogatott projektek (2005)

Az Európa Pályázat Előkészítő Alap (PEA) célja olyan színvonalas projektek teljes körű előkészítése volt, amelyek megvalósítása az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), illetve az Európai Szociális Alap (ESZA) támogatásának elnyerése esetén a 2004-2006 időszakban megkezdődhetett.

2005-ben PEA II. néven megkezdődött a Pályázat Előkészítő Alap folytatása, azonban ennek irányítását az elődjével ellentétben már a régiók végezték. A kezdeményezés célja olyan magas színvonalú projektek előkészítése volt, amelyek a 2007. -2013. közötti fejlesztési időszakban megnyíló európai uniós forrásokból megvalósíthatóak lesznek.

A korábbi elbírálási rendszer legfőbb tanulsága volt, hogy a program menedzselését a lehető legalacsonyabb, de még hatékony döntésre képes szintre kell delegálni, hiszen a szubszidiaritás elvét követve a helyi igényeknek megfelelően ezen a szinten eredményesebben történhet a fejlesztés. Ezért a *PEA II. programot már a regionális fejlesztési tanácsok, illetve munkaszervezeteik, a regionális fejlesztési ügynökségek koordinálták.*

A fentieknek megfelelően a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben lévő önkormányzatok esetében a *pályázatok elbírálása és az összegek odaítélése a Balatoni Fejlesztési Tanács*

hatáskörébe került. A pályázatok legtöbbször valamilyen mértékben köze van a térség turizmusához, amit sok esetben a projekt elnevezése is tükröz.

A régió önkormányzatai összesen 88.650.000 Ft támogatást nyertek el a PEA II. pályázaton, amely összeget teljes egészében felhasználták.

A pályázaton elnyert összegekből elkészültek a projekt-előkészítésekhez tartozó műszaki, pénzügyi-gazdasági, környezetvédelmi megvalósíthatósági tanulmányok és engedélyezési tervdokumentációk. *A projektek megvalósítása folyamatban van.*

(A PEA II. által támogatott projektek láthatók az **5. sz. mellékletben**)

Uniós projektfejlesztési keret felhasználása (2003-2004)

Az Európai Unió projektfejlesztési keretéből 80.000.000 Ft állt a Balaton Fejlesztési Tanács rendelkezésére. A kedvezményezett tanulmánytervek és fejlesztési tervek témáinak mindegyike valamilyen mértékben érinti a turisztikai szolgáltatásokat segítő infrastruktúra területét, ezért a teljesség kedvéért ezeket is felvettük az anyagba.

A rendelkezésre álló 80.000.000 Ft-ból a Balaton Fejlesztési Tanács 56.642.750 Ft-ot használt fel az alább felsorolt tervek támogatására, amelyek a Regionális Operatív Program keretein belül a Balaton környéki kerékpárutak fejlesztését és a Sármelléki repülőtér működési feltételeinek megteremtését segítik elő.

(Az Uniós projektfejlesztési keret felhasználását a **6. sz. melléklet** mutatja be.)

4.3 A támogatások felhasználásának ellenőrzése

A Balaton Fejlesztési Tanács a támogatásokat biztosító minisztériumokkal kötött megállapodás alapján ellátja a meghirdetett pályázati-rendszer kezelését, a *rendelkezésre álló forrás terhére fejlesztési programokat, terveket, tanulmányokat készítet*, pályázatokat hirdet meg.

A pályázatok lebonyolításának rendjét a BFT elnöke által jóváhagyott *Pályáztatási Szabályzat* határozza meg. Ez a dokumentum tartalmazza a pályázatokkal kapcsolatos összes tevékenységet a kiírás előkészítésétől a szerződéstől eltérő felhasználás szankcionálásáig, valamint az egyes feladatok végrehajtásáért felelős szervezeteket vagy személyeket.

A pályázatokon elnyert, vagy egyedi döntések révén megkapott támogatások felhasználásának ellenőrzésére vonatkozó szabályokat a BFT *Ellenőrzési Szabályzata* írja elő. Ez a szabályzat meghatározza az ellenőrzési tevékenység szervezeti felépítését, az ellenőrzések fajtáit, az ellenőrzések eljárási rendjét és az ellenőrzések során készítendő iratok mintáit.

A támogatások felhasználásának ellenőrzése külső szerv részéről igen esetlegesen és ritkán történik.

2003-ban és 2004-ben a *Nemzeti Területfejlesztési Hivatal (NTH)* ill. *jogutódja a Magyar Területfejlesztési Regionális Hivatal (MTRFH)* tartott átfogó gazdasági ellenőrzést a BFT-nél és munkaszervezeténél. Ezek helyszíni ellenőrzések voltak.

Ezen kívül egy alkalommal 2005.-ben az *ÁSZ által végzett*, a „Területfejlesztési fejezet működésének ellenőrzése” alkalmával került sor e terület vizsgálatára. Az ellenőrzés kérdőívek kitöltésének módszerével történt, helyszíni ellenőrzés nem volt.

A Kormányzati Ellenőrzési Hivatal (KEHI) részéről ellenőrzés nem volt.

4.3.1 Az ellenőrzés szervezeti rendszere

A *Balaton Fejlesztési Tanács* évente elfogadja az általa támogatott projektek ellenőrzésére vonatkozó éves ellenőrzési tervet. Évente tájékoztatást fogad el az általa támogatott projektek megvalósításához kapcsolódó ellenőrzés elvégzéséről, az ellenőrzési terv végrehajtásáról. Igény esetén a forrásfelhasználásra vonatkozó szabályokkal együtt elfogadja a felhasználáshoz kapcsolódó speciális ellenőrzési szabályokat.

A *Monitoring Bizottság (MB)* feladata meggyőződni a programok, projektek végrehajtásának hatékonyságáról és minőségéről. Rendszeres időközönként megvizsgálja a pályázatok célkitűzéseinek megvalósításában elért eredményeket, vizsgálja és jóváhagyja a zárójelentéseket, záró jegyzőkönyveket, részt vesz a folyamatba épített, a projekt megvalósítását követő, utó és záró ellenőrzésben.

Negyedéves ellenőrzési tervet készít, és évente beszámol a tervek teljesítéséről és tapasztalatairól a BFT-nek, és a kormányzati források felhasználásával megvalósuló támogatások esetén a forrást kezelőnek. Javaslatot tesz a BFT részére az egyes támogatási célok forrásai közötti átcsoportosításra.

A Monitoring Bizottság 5 főből áll:

A Bizottság elnöke a BFT elnöke. Tagjait az alábbi szervezetek delegálják:

- 1 főt a Somogy, Zala és Veszprém Megyei Közgyűlés,
- 1 főt a három dunántúli régió Regionális Fejlesztési Tanácsai,
- 1 főt a kistérségi fejlesztési társulások,
- 1 főt a minisztériumok képviselője.

Az Előzetes Regionális Fejlesztési Program keretében támogatott projektek esetében a Monitoring Bizottság szerepét a 89/2001. (VI.15.) Korm. rendelet által létrehozott Regionális Monitoring Bizottság (RMB) látja el. Tevékenységére a MB-ra vonatkozó szabályozások az irányadók.

A *Szakértői Bizottság (SZB)* a pályázatok értékelését végzi, a támogatási döntés előkészítése a fő feladata. Ennek keretében részt vesz az előzetes ellenőrzésben. Az SZB tagjait és elnökét a BFT jelöli ki.

A *Baltoni Integrációs és Fejlesztési Kht.* közreműködői feladatot lát el a pályázatok kezelésében, melynek keretében ellátja a pályázatok, támogatások adminisztrációs teendőit. Az MB bevonásával éves ellenőrzési tervet készít, melyet évente a BFT elé terjeszt.

Az ellenőrzési tevékenység keretében a dokumentumokon alapuló ellenőrzést végzi, valamint koordinálja, és részt vesz a helyszíni ellenőrzésben.

A Kht. ellenőrzést végző dolgozójának (monitoring ellenőr) munkaköri leírásában szerepel az ellátandó feladat megjelölése, és leírása.

A *Monitoring Csoport (MCS)* végzi valamennyi ellenőrzés típusnál a helyszíni ellenőrzést. A Monitoring Csoport két fő monitoring ellenőrből áll:

- 1 fő a Baltoni Integrációs és Fejlesztési Kht. dolgozója,
- 1 fő a BFT elnöke által kinevezett monitoring ellenőr, aki a BFT tagok vagy a BFT által létrehozott bizottságok (SZB, MB, RMB) tagjai közül választható.

A Monitoring Csoport munkájába külső szakértőket is bevonhat. A külső szakértő megbízási szerződésében szerepel az ellátandó feladat megjelölése, és leírása.

A BFT kezelésében több kormányzati forrás felhasználásával megvalósuló támogatások esetén a forrást kezelő is delegálhat 1-1 fő monitoring ellenőrt. Ebben az esetben a Monitoring Csoport létszáma a delegáltak számával megnövekszik.

4.3.2 Az ellenőrzés eljárási rendje

A BFT által támogatott projektek lebonyolítása során a folyamat időrendjéhez illeszkedően az alábbi ellenőrzéseket ír elő a szabályzat:

- *előzetes ellenőrzést* a döntés előkészítés keretében;
- *közbenső ellenőrzést* a projekt megkezdését (szerződéskötést) követően;
- *utólagos ellenőrzést* a projekt műszaki és pénzügyi megvalósulása után;
- *utó- és záró ellenőrzéseket* a projekt megvalósulását követően esetleges kötelezettség-gek (pl. turisztikai hasznosítás, munkaerő foglalkoztatás, stb.) esetén

A fentiek mindegyike lehet *dokumentumokon alapuló*, vagy *helyszíni* ellenőrzés. A dokumentumokon alapuló ellenőrzést a Baltoni Integrációs és Fejlesztési Kht. monitoring ellenőr tagja, a helyszíni ellenőrzést pedig a Monitoring Csoport végzi. Az ellenőrzési tevékenység *koordinálását* a Kht. projektért felelős munkatársa látja el.

Az ellenőrzési feladatokat a BFT *felügyeleti* ellenőrzéssel, *vezetői* ellenőrzéssel és *munkafolyamatba épített* ellenőrzéssel oldja meg.

Az *előzetes ellenőrzés* keretében a Kht. a pályázatoknak a támogatáshoz, illetve a támogatási szerződéskötéshez szükséges előkészítettségét, megalapozottságát, a feltételek meglétét elsősorban dokumentumokon alapuló ellenőrzés keretében, szükség esetén helyszíni ellenőrzéssel vizsgálja.

A döntés-előkészítés során végzett, dokumentumokon alapuló ellenőrzési tevékenység valamennyi benyújtott pályázatra kiterjed, helyszíni ellenőrzés indokolt esetben történik.

Közbenső ellenőrzést végez a Kht. a pályázatok műszaki és pénzügyi lebonyolítása során. Az ellenőrzés a támogatás lehívására benyújtott dokumentumok szabályszerűségére vonatkozóan teljes körű.

A támogatás lehívására benyújtott dokumentumok alaki és tartalmi szabályszerűségének ellenőrzése történhet a *Kht. hivatalos helyiségében*, valamint a *helyszínen*.

A helyszíni ellenőrzés részben (főként nagy támogatás igényű beruházások esetében) tervszerűen, részben a folyósítás bonyolítását végzők kérésére, szűrőpróbaszerűen kerül végrehajtásra a Monitoring Csoport közreműködésével.

Az *utólagos ellenőrzés* keretében a projekt megvalósulásáról szóló zárójelentés kézhezvételét követően legkésőbb 90 napon belül valamennyi esetben *dokumentumokon alapuló ellenőrzést* végeznek el. (A beruházás akkor tekinthető megvalósultnak, ha a támogatási szerződésben meghatározott beruházás szerződésszerűen, a hatósági engedélyekben foglaltaknak megfelelően megvalósult és a támogatási döntés kedvezményezettjének a beruházás megvalósítását tanúsító, hatósági engedélyekkel és bizonylatokkal alátámasztott beszámolójának jóváhagyása megtörtént.)

A *helyszíni ellenőrzések* a BFT által elfogadott éves ellenőrzési terv alapján kerülnek végrehajtásra.

Utó- és záró ellenőrzést abban az esetben kell végezni, ha a projekt megvalósítását követően a kedvezményezett *további kötelezettségekkel* (pl. turisztikai hasznosítás, stb.) rendelkezik

A projekt megvalósítását követő kötelezettségek határidejét a támogatási szerződés rögzíti.

Egy program vagy projekt akkor tekinthető befejezettnek, ha a támogatási szerződésben vállalt *valamennyi kötelezettség teljesült*, és a támogatási döntés kedvezményezettjének a kötelezettségek megvalósulásának eredményeiről szóló beszámolója benyújtását követően a *záró jegyzőkönyv elkészült* és jóváhagyása megtörtént.

A projekt befejezéséről szóló beszámoló kézhezvétele, illetve kötelezettségvállalás határidejének lejárta után a Kht. *záróellenőrzést* végez. A záróellenőrzés célja a kedvezményezett beszámolójának ellenőrzése és jóváhagyása, a támogatási program lezárása.

A záróellenőrzés során *záró jegyzőkönyvet* készítenek, melyben kitérnek a támogatási szerződésben vállalt kötelezettségek teljesülésére, a támogatott projekt aktuális állapotára, a támogatási szerződésben rögzített célnak megfelelő hasznosításra, a működtetés tapasztalataira, a szerződés lezárására, a beszámolóban közölt adatok figyelembevételével.

Amennyiben a helyszíni vizsgálat során a támogatási szerződésben meghatározottaktól eltérés tapasztalható, az ellenőr a felvett jegyzőkönyv alapján *gondoskodik az intézkedési javaslat megtételéről*.

A célleírányzatok utolsó projektjének műszaki és pénzügyi megvalósulása (egy-egy előírányzatok befejezése) után *6 hónap elteltével előírányzat értékelést kell készíteni*. Az értékeléshez szükséges információt a helyszíni ellenőrzések, valamint meghatározott tartalmú monitoring jelentés vagy a kettő kombinációjaként kell biztosítani. Az MB által előkészített programértékelést az éves ellenőrzési jelentéssel egy időben kell a BFT elé terjeszteni.

A BFT kezelésében, több kormányzati forrás felhasználásával megvalósuló támogatások esetén, ha a forrás kezelő képviselője nem tagja a BFT-nek, akkor *a forrást kezelőt is be kell vonni a döntéshozatali munkába, illetve a programértékelés elfogadását követően az meg kell küldeni számára*.

RÖVIDÍTÉSEK :

ÁSZ : Állami Számvevőszék

ÁSZ FEMI: Állami Számvevőszék Fejlesztési és Módszertani Intézete

BFT: Balaton Fejlesztési Tanács

BIFÜ: Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht.

BIB: Balatoni Intéző Bizottság

BKÜ: Balaton Kiemelt Üdülőkörzet

BR: Balaton Régió

BRB: Balatoni Regionális Bizottság

BRIB: Balatoni Regionális Idegenforgalmi Bizottság

BRT: Balatoni Regionális Tanács

BSZ: Balaton Szövetség

BTF: Balatonfejlesztési Tárcaközi Bizottság

ERFP: Előzetes Regionális Fejlesztési Program

ERFT: Előzetes Regionális Fejlesztési Terv

FVM: Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium

GKM: Gazdasági és Közlekedési Minisztérium

GM: Gazdasági Minisztérium

GYISM: Gyermek, Ifjúsági és Sport Minisztérium

IKIM: Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium

IKM: Ipari és Kereskedelmi Minisztérium

MB: Monitoring Bizottság

MCS: Monitoring Csoport

MeH: Miniszterelnöki Hivatal

MTA: Magyar Tudományos Akadémia

NFH: Nemzeti Fejlesztési Hivatal

NSH: Nemzeti Sporthivatal

OIB: Országos Idegenforgalmi Bizottság

OIH: Országos Idegenforgalmi Hivatal

OTH: Országos Területfejlesztési Hivatal

ÖTM: Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium

MT Zrt.: Magyar Turizmus Zrt.

PEA: Pályázat Előkészítő Alap

RIB: Regionális Idegenforgalmi Bizottság

RMB: Regionális Monitoring Bizottság

ROP: Regionális Operatív Program

SWOT: Strengths, Weaknesses, Oppurtunities, Threats (Gyengeségek, Erősségek, Lehetőségek, Veszélyek)

SZB: Szakértői Bizottság

TRFC: Terület- és Régiófejlesztési Célelőirányzat

ÚMFT. Új Magyarország Fejlesztési Terv

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet

A Balaton Régióra vonatkozó turisztikai tárgyú tanulmányok

1.) A balatoni turizmus fejlesztési koncepciója

Dr. Lengyel Márton, 1993.

A megbízási díj összege: **8.000.000 Ft**

Ez a koncepció volt a Balaton térség első hasznosítható koncepciója. Az anyagban foglaltak nem valósultak meg. Magyarország gazdasági-társadalmi változásai szükségessé tették a tanulmány átdolgozását.

2.) A balatoni turizmus középtávú fejlesztési programja

LT Consorg Kft. (Dr. Lengyel Márton), 1999.

A megbízási díj összege: **7.280.000 Ft**

Az 1993-as koncepció átdolgozása. Az anyag a szakma előtt bemutatásra került. A fejlesztések során csak kis mértékben vették figyelembe a program ajánlásait.

3.) Felmérés a Balatontourist kempingjébe érkező dán turisták körében

Balatontourist Rt. 2000.

A megbízási díj összege: **350.000 Ft**

A tanulmány a Magyar Turizmus Zrt. belső felhasználására készült, az anyag személyesen megtekinthető.

6.) A Balaton strandjainak minősítési rendszere

Ábrahám Éva, 2001.

A megbízási díj összege: **150.000 Ft**

A tanulmány megállapításait hasznosították a strandok működésében.

7.) Fürdőigazgatóságok létrehozásának megalapozása a Balaton régióban

Formica Bt. (Veszprémi Egyetem), 2004.
A megbízási díj összege: **700.000 Ft**

A tanulmány által javasolt rendszer a kidolgozás alatt álló TDM (Turisztikai Desztináció Menedzsment) szervezet elődjének tekinthető, amely osztrák példa alapján fogalmazott meg egy alulról építkező turisztikai összefogást.

8.) A Balaton-kártya bevezetése

STRAMM – Stratégiai Marketing Műhely (a Garrison Group tagja), 2004.
A megbízási díj összege: **17.000.000 Ft**

A Balaton Kártya megvalósíthatósági tanulmánya a Miniszterelnöki Hivatal megbízásából, a Balatoni Regionális Idegenforgalmi Bizottság kezdeményezésével készült. Az anyag alapján bevezették a Balaton Turizmus Kártyát.

9.) A Balatoni Turizmus Fejlesztési Konceptiója és Programja

LT Consorg Kft. (Dr. Lengyel Márton), 2005.
A megbízási díj összege: **3.400.000 Ft**

Az 1993.-as, illetve az 1999.-es átdolgozott anyag frissítése. A koncepció már figyelembe veszi a 2007.-2013. közötti tervezési időszakot. A koncepció a szakma előtt ismert, beépítésre került a Balaton Területfejlesztési Stratégiájába (2007.-2013.) is.

10.) A magyar lakosság Balatonnal kapcsolatos véleménye, a Balaton szerepe a magyar lakosság utazási szokásaiban

MÁST Piac- és Közvéleménykutató Kft., 2005.
A megbízási díj összege: **1.960.000 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.-nél.

11.) A Balaton sajtómegjelenése 2004. november és 2005. október között

MÁST Piac- és Közvéleménykutató Kft., 2005.
A megbízási díj összege: **334.000 Ft**

Az anyag belső felhasználásra, a Zrt. munkájának segítésére készült, személyesen megtekinthető.

Nagyobb léptékű turisztikai tanulmányok

1.) Kundenumfrage für Ungarn

NOVASOL Marktforschung, 1999.

A megbízási díj összege: **639.659 Ft**

A tanulmány belső felhasználásra készült, személyesen megtekinthető.

2.) Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertsége, imázsa és piaci potenciálja Franciaországban, a lakosság utazási szokásai

IPSOS France, 2000.

A megbízási díj összege: **9.608.817 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.-nél.

3.) A lakosság utazási szokásai, vélemények a magyarországi turizmusról

Szonda Ipsos, 2000.

A megbízási díj összege: **1.350.000 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.-nél.

4.) Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertsége, imázsa és piaci potenciálja Belgiumban, a lakosság utazási szokásai

WES Tourism Research and Consultancy, 2001.

A megbízási díj összege: **1.484.136 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.-nél.

5.) Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertsége, imázsa és piaci potenciálja Spanyolországban, a lakosság utazási szokásai

Consultur Turisticos S.A., 2001.

A megbízási díj összege: **11.518.668 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.-nél.

6.) A magyar lakosság utazási szokásai

MÁST Piac- és Közvéleménykutató Kft., 2001.

A megbízási díj összege: **9.612.500 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.-nél.

**7.) Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertsége, imázsa és piaci potenci-
álja Olaszországban, a lakosság utazási szokásai**

KPMG Consulting, 2004

A megbízási díj összege: **34.375.000 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.-nél.

8.) A magyar lakosság utazási szokásai

MÁST Piac- és Közvéleménykutató Kft., 2002.

A megbízási díj összege: **5.367.000 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.-nél

**9.) Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertsége, imázsa és piaci potenci-
álja Nagy-Britanniában, a lakosság utazási szokásai**

TNS Hungary Kft., 2003.

A megbízási díj összege: **29.975.000 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.-nél.

10.) Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertsége, imázsa és piaci potenciálja Lengyelországban, a lakosság utazási szokásai

KPMG Consulting, 2003.

A megbízási díj összege: **23.625.000 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.- nél.

11.) A magyar lakosság utazási szokásai

MÁST Piac- és Közvéleménykutató Kft., 2003.

A megbízási díj összege: **9.922.500 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.- nél.

12.) A magyar lakosság utazási szokásai

MÁST Piac- és Közvéleménykutató Kft., 2004.

A megbízási díj összege: **10.135.000 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.- nél.

13.) Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertsége, imázsa és piaci potenciálja Ausztriában, a lakosság utazási szokásai

KPMG Consulting, 2004.

A megbízási díj összege: **37.668.376 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.- nél.

14.) Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertsége, imázsa és piaci potenciálja Hollandiában, a lakosság utazási szokásai

KPMG Consulting, 2004.

A megbízási díj összege: **46.043.057 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.- nél.

15.) Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertsége, imázsa és piaci potenciálja Németországban, a lakosság utazási szokásai

KPMG Consulting, 2005.

A megbízási díj összege: **52.912.500 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használhatták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.- nél.

16.) A magyar lakosság utazási szokásai

MÁST Piac- és Közvéleménykutató Kft., 2005.

A megbízási díj összege: **3.500.000 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.- nél.

17.) Magyarország, mint turisztikai desztináció ismertsége, imázsa és piaci potenciálja Észak-Európában, a lakosság utazási szokásai

Xellum Kft, 2006.

A megbízási díj összege: **14.640.000 Ft**

A tanulmány megállapításait a Zrt. és a turisztikai szolgáltatók marketingmunkájukban használták fel, megjelent a Turizmus Bulletinben, felkerült az internetre és az anyag személyesen is megtekinthető a Magyar Turizmus Zrt.- nél.

Az FVM keret terhére készített fejlesztési programok

1.) A Balaton Régió speciális – szezonális – foglalkoztatásából eredő humán erőforrás fejlesztési , munkahely teremtési program.

Balaton Humán Konzorcium 1999.
A megbízási díj összege: **7.100.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002.-2006. időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

2.) A Balaton vízgyűjtő területén végzett vízgazdálkodási és intenzív mezőgazdasági tevékenység összehangolt fejlesztésére vonatkozó program.

Veszprémi Egyetem Georgikon Mezőgazdaság-tudományi Kar, 1999.
A megbízási díj összege: **7.500.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002.-2006. időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

3.) A Balaton Régióra jellemző tudományos, oktatási és kulturális miliő fejlesztését szolgáló program.

Interrégió Konzorcium, 1999.
A megbízási díj összege: **7.000.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002.-2006. időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

4.) A Balaton Régió fejlesztésével foglalkozó intézmények közötti együttműködés szervezeti és működési kereteinek kialakítására vonatkozó javaslat, program.

T & T Counselling Kft. 1999.
A megbízási díj összege: **12.500.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002.-2006. időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

5.) A Balaton Régió egységes monitoring, adatfeldolgozó és adatszolgáltató rendszerének kialakítására vonatkozó program.

Progress Vidékfejlesztési Iroda Kft., 1999.

A megbízási díj összege: **4.100.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002-2006 időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

6.) A Balaton Régió jövedelem-termelését, jövedelem-elvonását, befektetési, beruházási jellemzőit feltáró jövedelemmérleg elkészítése, a jövedelmek korszerűsített újrafelosztására vonatkozó javaslat és program.

Növekedéskutató Kft., 1999.

A megbízási díj összege: **7.500.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002-2006 időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

7.) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Hosszútávú Területfejlesztési Konceptiója

Balatoni Regionális Fejlesztési Rt., 2000.

A megbízási díj összege: -

A Kormány elfogadta, részben megvalósult a támogatott beruházások által.

8.) A Balaton Üdülőkörzet települési szilárd hulladékkezelésének kialakítására vonatkozó program (szelektív hulladékgyűjtés, feldolgozás).

Balatoni Hulladékgazdálkodási Konzorcium 2000.

A megbízási díj összege: **7.500.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002-2006 időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

9.) A Balaton üdülőkörzet területén az erdő és vadgazdálkodás, halászat, horgászat és a turizmus összehangolt fejlesztésére vonatkozó program.

Pilisi Parkerdő Rt. Naturplan Zöldövezet Tervező Iroda, 2000.

A megbízási díj összege: **7.500.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002-2006 időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

10.) A Balaton Régió Előzetes Regionális Fejlesztési Terve és Programja

Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht., 2000.

A megbízási díj összege: **3.000.000 Ft**

A tervben foglalt fejlesztések központi fejlesztési források pályázati úton történő felhasználásával megvalósultak.

11.) A Balaton Kiemelt térség helyzetelemzése

Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht., 2000.
A megbízási díj összege: **7.500.000 Ft**

A helyzetelemzés alapján készült programban foglalt fejlesztések egy része központi fejlesztési források pályázati úton történő felhasználásával megvalósult.

11.) A Balaton Régió Stratégiai Fejlesztési Programja

Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht., 2000.
A megbízási díj összege: **7.500.000 Ft**

A Programban foglalt fejlesztések egy része központi fejlesztési források pályázati úton történő felhasználásával megvalósult.

12.) Megújuló, alternatív energiaforrások hasznosítása, különös tekintettel a környezeti állapot javítására és a mezőgazdasági anyagok felhasználására
PYLON Kft. 2001.

A megbízási díj összege: **7.400.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002-2006 időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

13.) A Balaton Régióra vonatkozó gazdasági, társadalmi statisztikai adatbázis rendszertervének kidolgozása és próbaüzemű megvalósítása

Székesfehérvári Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, 2001.
A megbízási díj összege: **3.058.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002-2006 időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

14.) Kis- és középvállalkozások fejlesztése terén innovációs, szervezeti és értékesítési lehetőségek, új piaci szegmensek feltárása

Balatoni Innovációs Konzorcium, 2001.
A megbízási díj összege: **7.500.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002-2006 időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

15.) A Balatoni Régió befektetési lehetőségeinek (vállalkozások, iparterületek, ingatlanok) feltérképezése, befektetői adatbázis létrehozása, kiadvány megtervezése

Balaton Vállalkozás Marketing Konzorcium, 2001.

A megbízási díj összege: **7.100.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002-2006 időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

16.) A Balaton Régió egészségügyi és gyógyászati kapacitásához kapcsolódó, állami feladatokat kiegészítő rehabilitációs és rekreációs program

AACM Central Europe Kft., 2001.

A megbízási díj összege: **4.928.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002.-2006. időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

17.) A Balaton Régió közlekedés-szervezésének fejlesztése a meglévő infrastruktúra hálózatok figyelembe vételével

Kvantitás-Consulting Kft., 2001.

A megbízási díj összege: **4.500.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002-2006 időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

18.) Földbirtokrendszer szabályozási program

PELSO, 2001.

A megbízási díj összege: **7.840.000 Ft**

Felhasználásra került a Balaton Régió 2002-2006 időszakra szóló Stratégiai Fejlesztési Programjában.

19.) A Balaton Régió Stratégiai Fejlesztési Programja

Balaton Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht., 2000.

A megbízási díj összege: **7.500.000 Ft**

A Programban foglalt fejlesztések egy része központi fejlesztési források pályázati úton történő felhasználásával megvalósult.

Az ÖTM keret terhére készített tanulmányok, programok

1.) Az Észak-Balatoni térség hulladékgazdálkodási rendszerének előzetes környezeti hatástanulmánya

Veszprémi Kommunális RT. 2002.
A támogatási összeg: **3.562.500 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. Az ISPA pályázathoz szükséges környezeti hatástanulmány.

2.) Észak-Balatoni Regionális települési szilárd hulladékkezelési rendszer ISPA pályázat előkészítő dokumentációja

Veszprémi Kommunális RT. 2002.
A támogatási összeg: **4.000.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. A környezeti hatástanulmány felhasználásával készült, ISPA pályázatot megalapozó tanulmány. A pályázatot megnyerték, a beruházás megvalósul.

3.) Szennyvízcsatorna hálózat létesítésére vonatkozó tanulmány

Veszprémi Kommunális RT. 2002.
A támogatási összeg: **3.900.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. ISPA pályázati dokumentum.

4.) Olimpiai koncepció

Promóció 99 Kft. 2002.
A támogatási összeg: **6.000.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. Miután olimpiai pályázatot a várakozásoktól eltérően nem adtak be, a tanulmányban foglaltak nem valósulnak meg.

5.) Meder felmérési tanulmány

THESIS Kft. 2002.
A támogatási összeg: **5.432.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. A tanulmány megállapításait vízminőségvédelmi és strandlétesítési pályázatok elbírálásánál használják fel.

6.) Magaspart tanulmányterve

Balatonkenese Önkormányzat 2002.
A támogatási összeg: **7.000.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. ÚMFT (NFT II.) pályázatot megalapozó tanulmány.

7.) A Balaton vízminőség sérülékenység vizsgálata a klímaváltozás függvényében projekt támogatása

Balatoni Integrációs és Fejlesztési Kht. 2004.
A támogatási összeg: **5.560.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. Egy nemzetközi projekt hazai kiegészítése.

8.) Intézményfejlesztési program kidolgozása

Szinergia Kft. 2005.
A támogatási összeg: **6.990.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. A BFT munkaszervezetének átvilágítása, a működés és a szabályzók felülvizsgálata. A tanulmányt a szervezet működési rendjének átalakítása során használták fel abból a célból, hogy elnyerjék a „Közreműködő Szervezet” besorolást (ÚMFB menedzselésére kijelölt szervezet). Nem kapták meg a besorolást.

9.) A Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet területfejlesztési programjának kidolgozása

Balatoni Integrációs és Fejlesztési Kht. 2005.
A támogatási összeg: **20.000.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. A 2007-2013 időszakra vonatkozó átfogó területfejlesztési program elkészítése.

10.) A Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet fejlesztési programjának a II. Nemzeti Fejlesztési Tervbe (ÚMFT-be) illesztése

Balatoni Integrációs Kht. 2005.
A támogatási összeg: **9.000.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. A BKÜ részletes fejlesztési tervének kidolgozása.

11.) A Balaton Régió Részletes Fejlesztési Terv megvalósításához kapcsolódó feladatok

Balaton Integrációs és Fejlesztési Kht. 2005.

A támogatási összeg: **5.000.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. A „Zászlóshajó Program” kidolgozása.

12.) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet stratégiájához illeszkedő projektek kidolgozása

Balaton Integrációs és Fejlesztési Kht. 2005.

A támogatási összeg: **21.569.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. A BKÜ stratégiájához illeszkedően 15 db. Projekt kidolgozása (ki, hol, mikor, milyen költségkerettel mit fog megvalósítani).

13.) A Balatoni Közlekedési Szövetség kialakításának, a közlekedés együttműködésen alapuló fejlesztési lehetőségének kidolgozása

3Rétes Bt. (Elővárosi Közlekedési Szövetség képviselőjében) 2006.

A támogatási összeg: **7.800.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. Az anyagot a BFT megtárgyalta, támogatja. Ez alapján 5 db. tanulmány kidolgozása és 5 db. pályázat beadása következik.

14.) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet 2007-2020 Hosszútávú Területfejlesztési Konceptió elkészítési módszertan kidolgozása

Balaton Integrációs és Fejlesztési Kht. 2005.

A támogatási összeg: **500.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve.

15. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Hosszútávú Területfejlesztési Konceptió elkészítése

Balaton Integrációs és Fejlesztési Kht. 2005.

A támogatási összeg: **7.500.000 Ft**

A BFT egyedi határozatával odaítélve. Országos és régiós szinten most készülnek a hosszú távú (2007.-2013. időszakra szóló) területfejlesztési koncepciók. Ehhez illeszkedik az előző pontban szereplő módszertan alapján kidolgozott, a BKÜ-re vonatkozó fejlesztési koncepció.

16.) Balatonmáriafürdő településközpont megújítása

Balatonmárfiafürdő Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **5.928.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

17.) Balatonkeresztúr településközpont megújítása

Balatonkeresztúr Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **3.960.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

18.) Balatonszepezd vízparti központi területeinek fejlesztési terve

Balatonszepezd Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **2.640.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

19.) Lovas község településközpontjának rekonstrukciója és egyedi település arculatának megőrzése, kialakítása

Lovas Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **2.520.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

20.) Marcali, Dózsa György utca végén található területek rehabilitációjának megvalósíthatósági tanulmánya

Marcali Város Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **3.827.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

21.) „A mosoly faluja” paloznaki falumegújítás

Paloznak Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **2.160.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

22.) Siófok városközpont komplex megújítása

Siófok Város Önkormányzata 2006.
A támogatási összeg: **6.450.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

23.) Balatonfüred, Ékkő II. projekt előkészítése

Balatonfüred Város Önkormányzata 2006.
A támogatási összeg: **20.388.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. Kiemelt projektként támogatást kapott, a megvalósítás elindulhat.

24.) Tab város településközpontjának megújításáról szóló megvalósíthatósági tanulmány, valamint engedélyezési szintű tervdokumentáció elkészíttetése

Tab Város Önkormányzata 2006.
A támogatási összeg: **6.000.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

25.) Balatonalmádi városközpont rehabilitáció

Balatonalmádi Város Önkormányzata 2006.
A támogatási összeg: **7.320.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

26.) Tapolca belváros rehabilitáció, engedélyezési tervek készíttetése

Tapolca Város Önkormányzata 2006.
A támogatási összeg: **5.359.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

27.) Tihanyi turisztikai központ kialakítása a településközpont megújításával

Tihany Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **7.560.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

28.) Többfunkciós közösségi-szolgáltató központ létrehozása

Alsóörs Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **3.120.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

29.) Az örvényesi fürdőtelep komplex kialakítás c. projekt előkészítése

Örvényes Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **3.677.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

30.) Községközpont engedélyezési tervdokumentációja

Balatonfenyves Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **1.860.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

31.) Diási és Alsógyenesi strandok közötti zöldterület rendezése

Gyenesdiás Nagyközség Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **2.190.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

32.) Balatonkenese önkormányzati tulajdonú Balaton parti területek közcélú kialakítására engedélyezési szintű tervdokumentáció készítése

Balatonkenese Nagyközség Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **2.052.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

33.) A turizmus feltételrendszerének javítását szolgáló települési arculatfejlesztés lengyeltóti városban

Lengyeltóti Város Önkormányzata 2006.
A támogatási összeg: **3.999.600 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

34.) Keszthely történelmi városközpontjának rehabilitációja és a gyalogos tér-rendszer kiterjesztése a fenntartható fejlődés tükrében

Keszthely Város Önkormányzata 2006.
A támogatási összeg: **2.880.600 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

35.) Balatonszabadi közösségi terek bekapcsolása a kistérségi hálózatba Sió-völgyi kerékpárúthoz történő csatlakozás által

Balatonszabadi Község Önkormányzata 2006.
A támogatási összeg: **2.920.600 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

36.) Minőségi turizmus fejlesztése Balatonszárszó községben a hiányzó infrastruktúra beruházásokkal és arculati elemek kialakításával

Balatonszárszó Nagyközség Önkormányzata 2006.
A támogatási összeg: **11.427.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

37.) Táskai építészeti örökségének rehabilitációja

Táskai Község Önkormányzata 2006.
A támogatási összeg: **2.200.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

38.) Turisztikai funkciót ellátó településközpont kialakítása

Dörögicse Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **7.440.600 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

39.) Látrány funkcionális és esztétikus településközpontja létesítésének megvalósíthatósági tanulmánya

Látrány Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **3.000.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

40.) Főtér és közösségi ház kialakítása Nagyvázsönyban – építészeti tervdokumentáció elkészítése

Nagyvázsöny Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **1.380.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

41.) Megvalósíthatósági tanulmány településközpont(ok) kialakításához Balatonszemesen

Balatonszemes Község Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **2.880.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

42.) Révfülöpi idegenforgalmi promenád, turisztikai központ megújítása, rehabilitációja

Révfülöp Nagyközség Önkormányzata 2006.

A támogatási összeg: **5.000.000 Ft**

Pályázat alapján BFT határozattal odaítélve. ÚMFT pályázatra készült a Regionális Operatív Program (ROP) keretében.

A PEA II. által támogatott projektek (2005.)

1.) Megvalósíthatósági tanulmány a Siófok, Ezüstparton tervezett szálloda és wellness központ kialakítására

Siófok Város Önkormányzata

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **5.826.250 Ft**

A beruházás nem valósul meg, nincs rá forrás.

2.) Balatonfüredi kistérség turisztikai kerékpáros-úthálózatának kiépítéséhez pénzügyi-gazdasági megvalósíthatósági tanulmány elkészítése, az ehhez kapcsolódó közbeszerzési eljárás lefolytatása és a közbeszerzés dokumentálása

Balatonfüredi Kistérségi Többcélú Társulás

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **3.562.500 Ft**

Idén indul a projekt, több lépcsőben megvalósul.

3.) Termálfürdő

Somogyzentpál Község Önkormányzata

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **1.000.000 Ft**

Magánbefektetők bevonását tervezik, jelenleg még akadozik a dolog.

4.) A Zádorvár régészeti feltárása és turisztikai célú hasznosítása

Pécsely Község Önkormányzata

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **2.000.000 Ft**

Pályázati úton szeretnék megvalósítani, de egyelőre még a szükséges önrész sincs meg.

5.) Balatonfüred, a Balaton kulturális fővárosa

Balatonfüred Város Önkormányzata

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **7.000.000 Ft**

A reformkori városközpont felvirágoztatása Balatonfüreden programban került felhasználásra, a Közép-Dunántúli Régiótól szeretnének forrást kapni.

6.) Városközpont kialakítása Balatonfüzfőn

Balatonfüzfő Város Önkormányzata

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **8.750.000 Ft**

Elkészült a fejlesztési terv, pályázati pénzből kívánják megvalósítani.

7.) Tanulmányterv a Balaton-Boronka Kisvasút hálózatának fejlesztéséről

Balaton-Boronka Kisvasút Közhasznú Társaság

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **5.375.000 Ft**

A szándék megvan, de tulajdonjogi problémákat kell megoldani és forrást kell szerezni.

8.) A városi piac-csarnok újjáépítése

Marcali Város Önkormányzata

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **987.000 Ft**

Az engedélyezések megtörténtek, EU támogatásból akarnak forrást szerezni, 2008.-ban tervezik a megvalósítást.

9.) Fiatalok aktív pihenése Zánkán

Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **4.968.750 Ft**

A II. Nemzeti Fejlesztési Terv keretében kívánják megvalósítani.

10.) A sármelléki repülőtér infrastruktúra ellátása és közműveinek engedélyezési terve

Keszthely-Hévíz Kistérségi Fejlesztési és Többcélú Társulás

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **6.875.000 Ft**

Kiemelt projekt. A közművek elkészültek, vállalkozók bevonásával a DHL elkészült, ami remélhetőleg több magáncéget von be a fejlesztésbe. Több, különböző forrás megszerzését tervezik.

11.) A Tapolcai-tavasbarlang turisztikai fejlesztése

Balaton-Felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **5.800.000 Ft**

Zászlóshajó program, a II. Nemzeti Fejlesztési Terv keretében kívánják megvalósítani.

12.) A Marcali víztározó turisztikai célú fejlesztése

Marcali Többcélú Kistérségi Társulás

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **4.937.000 Ft**

Zászlóshajó program, EU-s forrásból kívánják megvalósítani.

13.) A Keszthelyi hegység turisztikai fejlesztése

Keszthely-Hévíz Kistérségi Fejlesztési és Többcélú Társulás

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **5.498.273 Ft**

A regionális fejlesztési tanács nem támogatja kiemelt projektként, egyelőre nincs megfelelő forrás a fejlesztéshez.

14.) Szőlő- és borfeldolgozó klaszter kiépítése a Balaton-felvidéken

Tapolca és Környéke Kistérségi Többcélú Társulás

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **1.950.000 Ft**

Még ez évben indul a projekt.

15.) Időskorúak számára lakásotthon és gondozóház építése

Marcali Város Önkormányzata

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **650.000 Ft**

Egyelőre nem látszik a megvalósítás ideje és forrása sem.

16.) Térségi turisztikai és kulturális centrum építésének előkészítése

Zalakaros Város Önkormányzata

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **3.999.000 Ft**

Nem kapták meg a címzett támogatást, jelenleg azt vizsgálják, mit kellene változtatni a pályázati anyagon, hogy eredményesen lehessen pályázni vele.

17.) Helikon Projekt (Turisztikai és közművelődési célú lovas kulturális központ kialakítása Keszthely-Fenekpusztán és kapcsolódó fejlesztések Keszthelyen a Helikon Kastélymúzeum által kezelt ingatlanokon)

Magyar Település- és Területfejlesztők Szövetsége

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **4.000.000 Ft**

Zászlóshajó program, a megvalósítás érdekében az NFÜ-vel kívánják felvenni a kapcsolatot. Ősszel szándékoznak a Szövetség és a Kastélymúzeum Kht. közötti kapcsolatot intenzívebbé tenni.

18.) A Tihanyi-félsziget, a Tapolcai-medence tanúhegyei és a Hévízi tó közös Világörökségi pályázata

Keszthely-Hévíz Kistérségi Fejlesztési és Többcélú Társulás

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **8.364.000 Ft**

A megyei közgyűlés is támogatja, szükséges a negyedik megvalósíthatósági tanulmány elkészítése is. A kistérség átalakul: külön keszthelyi és külön hévízi kistérség lesz. Újra kell gondolni a projektet, mivel a Tihanyi-félsziget nem akar részt venni, Keszthelyen viszont a Festetics örökséget tervezik bevenni. A megvalósítást a Ny-D Regionális Fejlesztési Tanács támogatásával tervezik.

19.) Multifunkcionális turisztikai központ létesítmények

Magyar Turisztikai Egyesület (MATUR)

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **2.000.000Ft**

A Stratégia elkészítésénél felhasználásra került.

20.) Komplex balatoni közbiztonsági információs rendszer

Rádiós Segélyhívó és Infokommunikációs Országos Egyesület

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **1.207.000 Ft**

Amennyiben a témában lesz pályázat, felhasználásra kerül.

21.) Balaton Nagytérségi közlekedésfejlesztési stratégiai terve

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **1.896.000 Ft**

A II. Nemzeti Fejlesztési Terv (ÚMFT) készítésében került felhasználásra.

22.) Vitorlás és csónakkikötők egységes elvek alapján történő fejlesztési lehetőségei

Balatoni Szövetség

Az elnyert támogatásból felhasznált összeg: **2.000.000Ft**

A konkrét beruházás tervezésénél került felhasználásra, melyhez az NFT II.-ből (ÚMFT) szeretnének forrást biztosítani.

Az Uniós projektfejlesztési keret felhasználása

1.) Kis-Balaton körüli kerékpárút-hálózat tanulmányterve

Kis-Balaton Térségi Társulás
A BFT támogatás összege: **2.947.000 Ft**

4.) Kerékpárút tervezése (Alsóörs – Csopak – Felsőörs – Lovas – Paloznak)

Paloznak Község Önkormányzata
A BFT támogatás összege: **1.410.750 Ft**

5.) Kerékpárút tervezése (Balatonfüredi Kistérség + Mencshely)

Észak-Baltoni Önkormányzatok Területfejlesztési Társulása
A BFT támogatás összege: **15.000.000 Ft**

6.) Balatongyörök – Vállus útvonalon kerékpárút tervezése

Vállus Község Önkormányzata
A BFT támogatás összege: **7.285.000 Ft**

7.) Repülőtér-fejlesztési tervek

Sármellék
A BFT támogatás összege: **30.000.000 Ft**

A repülőtér működtetéséhez szükséges környezeti hatástanulmány.